

ÜSTÜN YETENEKLİ (BİLSEM) ÖĞRENCİLERİN GÖÇ KAVRAMI VE GÖÇMEN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

VIEWS OF GIFTED (BİLSEM) STUDENTS ON THE CONCEPT OF MIGRATION AND MIGRANT STUDENTS

Pınar UÇKAN¹, Berra BULUT²

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, BİLSEM’de öğrenim gören üstün yetenekli öğrencilerin göç ve göçmenlere yönelik görüşlerini, göçlerin yol açtığı sorunlara dair çözüm önerilerini ve göçlerin geleceğine yönelik öngörülerini tespit etmektir. Üstün yetenekli öğrencilerin göçle ilgili fikirlerinin, mevcut sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma, alana önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Çorum Bilim ve Sanat Merkezi’nde eğitim gören 35 üstün yetenekli öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, öğrencilerin göç ve göçmenlerle ilgili görüşleri incelenmiş, iletişim boyutları değerlendirilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Elde edilen bulgular, katılımcı ifadeleri ile desteklenmiştir.

ABSTRACT: The aim of this study is to determine the views of gifted students studying at BİLSEM regarding migration and immigrants, their proposed solutions to problems caused by migration, and their predictions for the future of migration. It is believed that the perspectives of gifted students on migration, a global issue, will contribute to solving current problems. In this context, the study aims to make significant contributions to the field. A qualitative research method was employed, using a semi-structured interview form for data collection, and the data were analyzed through content analysis. The study group consisted of 35 gifted students studying at Çorum Science and Art Center during the 2023-2024 academic year. As a result, the students' views on migration and immigrants were examined, communication dimensions were evaluated, and solution proposals were presented. The findings were supported by participant statements.

Anahtar sözcükler: Üstün Yetenekli Öğrenci, Göç, Göçmen, Uyum

Keywords: Gifted Student, Migration, Immigrant, Adaptation

Bu makaleye atf vermek için:

Uçkan, P. ve Bulut, B. (2024). Üstün yetenekli (BİLSEM) öğrencilerin göç kavramı ve göçmen öğrencilere ilişkin görüşleri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(Özel Sayı), 1-29.

Cite this article as:

Uçkan, P., & Bulut, B. (2024). Views of gifted (BİLSEM) students on the concept of migration and migrant students. *Trakya Journal of Education*, 14(Özel Sayı), 1-29.

* Bu makalenin bir kısmı, 20-22 Mayıs tarihleri arasında Edirne’de gerçekleştirilen 2024 12. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Çorum/Türkiye, e-mail: pinar.uçkan16@gmail.com., ORCID: 0009-0000-8987-3120

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, Amasya/Türkiye, e-mail: berrabulut05@gmail.com, ORCID: 0009-0009-9957-0305

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Migration and Education in Turkey

Migration has significantly impacted Turkey's economic, cultural, and social life, presenting challenges such as language barriers and integration difficulties (Orhan & Gündoğar, 2015). The legal framework ensures educational rights for migrants (MEB, 2017), with a significant portion being school-aged youth (Millî Eğitim Bakanlığı, 2022). Addressing the educational needs of this population requires systematic planning to facilitate integration and improve quality of life (Yılmaz & Kara, 2023).

Gifted Students and Study Objectives

This study aims to determine the views of gifted (BİLSEM) students on migration and migrants. Gifted students exhibit unique cognitive and emotional traits, such as heightened sensitivity and rapid learning (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018). These traits suggest that gifted students may offer distinctive perspectives and solutions to migration-related issues.

Literature Review and Study Significance

National studies on migration often focus on integration challenges, language barriers, and economic difficulties (Akkaya, 2013; Tunç, 2015). This study aims to fill the gap in literature by exploring the views of gifted students on migration, emphasizing their unique cognitive and empathetic abilities.

Problem and subproblems

What are the perspectives of gifted students on migration and migrants?

- What are the perspectives of gifted students on migration and migrants?
- What are the views of gifted students on the causes and consequences of migration?
- What issues do gifted students encounter with migrant students?
- How do gifted students perceive the presence of migrants in Turkey?
- How do gifted students form prejudices and judgments about migrants?
- What is the capacity of gifted students for empathy towards migrants?
- What solutions do gifted students propose for the problems arising from migration?

Method

Research Model and Data Collection

This qualitative study explores the perspectives of gifted students at Science and Art Centers (BİLSEM) on migration and migrants. Qualitative research provides deep insights into complex issues. Semi-structured interviews were conducted using a form refined by experts. Participants were informed of the study's purpose and confidentiality assured.

Study Group and Data Analysis

The study included 35 gifted students from grades 4 to 8 at Çorum Science and Art Center during the 2023-2024 academic year. Purposeful sampling was used. Content analysis identified themes and categories. Validity and reliability were ensured through peer examination and audit trails. Interviews were recorded, transcribed, and coded.

Ethical Considerations

The study adhered to ethical guidelines and was approved by Amasya University Social Sciences Ethics Committee (Decision Date: 15.03.2024, Document No: E-30640013-108.01-185791).

Findings

This study examines the perspectives of gifted students on migration and migrants. The students predominantly describe migration with terms such as "moving," "exile," and "compulsion." They define migration based on various factors, including economic, political, social, and compulsory reasons, viewing

it largely as a relocation activity driven by necessity or voluntary decision. In describing migrants, students employ terms like "nomad," "foreign," and "guest," indicating both positive and negative connotations. Migrants are perceived as individuals forced to leave their countries due to war, economic hardship, or social circumstances.

Students identify migration causes such as war, economic crises, and hazardous living conditions. They express concerns about the negative impacts of migration, including social disruption, economic challenges, and adaptation difficulties for migrants. Overall, the findings underscore the complexity of students' views on migration, shaped by their advanced cognitive and emotional capabilities.

Discussion and Conclusion

This study aimed to explore the perspectives of gifted students on migration and migrants, their empathy towards migrant students, and their proposed solutions to migration-related issues. The findings revealed that most students associated migration with negative terms such as "moving," "exile," and "compulsion," reflecting their perception of migration as an adverse event. They categorized migration reasons as economic, social, and political, but showed inconsistency by viewing migration as a voluntary action despite acknowledging its compulsory nature.

The students' definitions of migrants included terms like "nomad," "foreign," and "guest," indicating both positive and negative connotations. They perceived migrants as individuals forced to leave their countries due to war, economic hardship, or social reasons, but often considered these actions voluntary. When asked about migration causes, students predominantly cited wars, internal conflicts, and economic crises, reflecting their awareness of ongoing global conflicts. Interestingly, they also noted climate change as a migration cause, highlighting their broad perspective on global issues.

Students expressed mixed views on migration's validity, with 66% considering the reasons legitimate but suggesting alternatives to migration. They viewed migration's consequences primarily negatively, predicting increased unemployment, cultural conflicts, and economic downturns, while some saw potential benefits like diverse job opportunities. Regarding interactions with migrant students, the majority reported no significant issues, though some mentioned language barriers and cultural differences. Notably, 28 students empathized with migrants, though some struggled to understand their situation, reflecting the complexity of their emotional responses.

The study concludes that gifted students possess a nuanced understanding of migration but show inconsistencies in their perceptions. Their empathy and broad perspective highlight the need for targeted educational interventions to address migration issues comprehensively. Further research should focus on integrating these findings into educational policies and practices to foster a more inclusive and empathetic environment for all students.

GİRİŞ

Küresel Sorunlar ve Göç

Tekerleğin icadıyla başlayan dünya medeniyeti akıl almaz bir hızla gelişmiş, büyümüş ve atlı arabalarla günlerce hatta aylarca süren ulaşım sistemleri teknolojik ivme ile boyut değiştirmiş, ona eşlik eden bilişim teknolojilerinin dinamizmi dünyayı “Küresel Bir Köy’e” dönüştürmüştür (McLuhan, 1964:5). Giderek birbirine yaklaşan dünya insanları, karşılıklı bağımlık çerçevesi içinde eğitimden çevre sorunlarına, nüfus ve göç hareketlerinden iklim değişimlerine ve bölgesel düzeyde başlayıp küresel alana yayılan ekonomik ve sosyal krizlerle birbirinden ayıramaz bir yapının unsuru haline gelmiştir.

Küreselleşme denilen bu durum sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda ülkeler arası uyumu getirmiş, aynı zamanda mekansal geçirgenliği arttırmış ve yine ironik bir şekilde bu alanlarda büyük ayrışmalara ve parçalanmalara neden olmuştur (Yüksel, 2001). Söz konusu sorunlar arasında, ulus devletlerin küreselleşmenin etkisiyle gücünü yitirmesi ve yönetimlerde yaşadıkları zorluklar, buna bağlı olarak idarede göstermiş oldukları zafiyetler, gelir eşitsizliği, küresel iklim değişiklikleri ve buna bağlı ortaya çıkan doğal afetler ve çevre sorunları (Sarıtaş, 2006), ırkçılık, sosyal sorunlar, güvenlik ve terör sorunları, bazı iş alanlarının yok olması ve sonrasında baş gösteren işsizlik (Yüksel, 2001), nükleer ve biyolojik tehditler ve tüm bunların odak noktasında yaşanan göçler yer almaktadır.

Bozulan sosyolojik dengelerin yeniden düzene koyulması sürecinde cereyan eden tek yönlü bir uyum süreci olan göç (Tekeli, 1975: 158–159) modern dönem öncesinde nüfus hareketliliği olarak basit bir

tanıma indirgenmiştir (Erder vd., 2014: 48). Ancak modern dönemler içinde nüfus hareketliliğinden sıyrılan göç kavramı, toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik yapısını derinden etkileyen bir kavram haline almıştır (Sayın vd.,2016).

Göçmen Kavramı ve Türkiye’deki Uygulama

Tüm dünyaca kabul edilen ortak bir göçmen tanımlaması bulunmamakla birlikte göçmen; “*belli sebeplerle yaşadığı yeri terk ederek yasal bir şekilde başka bir ülkede yaşayan birey*” olarak kabul edilmektedir (Deniz, 2014). Bu konudaki yasal prosedürlerin Türkiye tarafından kabul edilmiş ve yürürlükte olan muhabatı 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi’dir. Sığınmacıların statüsü son olarak Ekim 2014’te Geçici Koruma Yönetmeliği gereğince *geçici koruma* olarak netlik kazanmıştır. Tanımlamaların karmaşıklığını ortadan kaldırmak için bu çalışmada yurt dışından gelen tüm sığınmacılar için *göçmen* terimi kullanılmaktadır.

Türkiye’de Göçün Dünü, Bugünü ve Geleceği

Küreselleşme ile miktarı artan ve giderek daha katmanlı hale gelen göçler hızlanmış (Aleshkovski, 2017; Mills, 2009) önceki dönemlerde yaşanan göçlerden farklı olarak mekâna daha düzensiz bir şekilde yayılmaya başlamıştır (Castles ve Miller, 2008: 7). Bölgesel olarak yaşanan siyasi krizler, baskıcı rejimler, istikrarsızlık ve onu takip eden iç savaşlar, etnik çatışmalar, ekonomik sıkıntılar ve can güvenliğinin ortadan kalkması gibi durumlar insanları buldukları yerleri terk etmeye ve kendilerince daha güvenli ve yaşanabilir buldukları alanlara yöneltmiştir (Danış, 2004:1).

Tablo 1.

Dünya göç raporu, 2022

Uluslararası Göçmenler	f
Kadın göçmen sayısı	135 milyon
Erkek göçmen sayısı	146 milyon
Kayıp göçmenler	3.900
Sığınmacı statüsünde olanlar	4,1 milyon
Mülteci statüsünde olanlar	26,4 milyon
Çatışma ve şiddet nedeniyle yerinden edilmiş kişiler	55 milyon
Toplam göçmen	281 milyon

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/www.goc.tr> 29.02.2024 tarihinde erişilmiştir.

IOM verilerinin gösterildiği Tablo 1 incelendiğinde 2020 yılı itibariyle dünya genelinde 281 milyon kişi göçmen durumundadır. 2019 verilerinde 272 milyon olan bu sayı kısa bir süre içinde büyük bir artış göstermiştir.

Tablo 2.

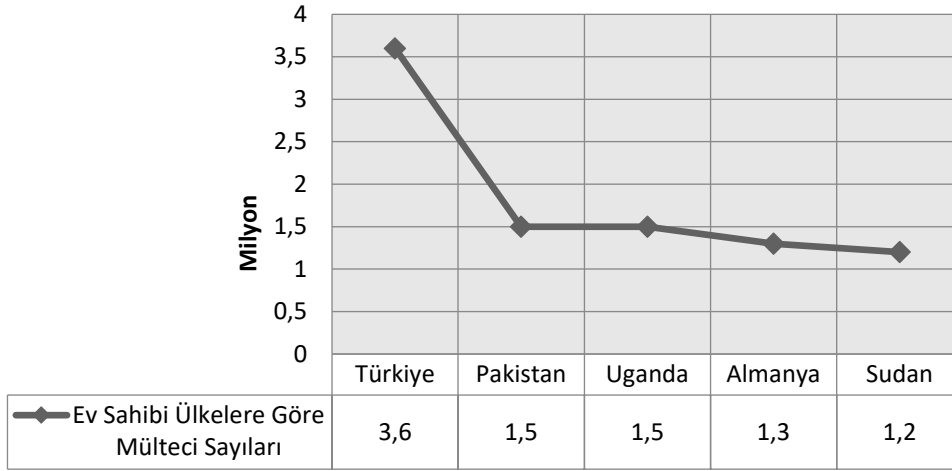
Uluslararası göçmen sayısının yıllar içindeki değişimi

Yıllar	Uluslararası Göçmen Sayısı	Göçmenlerin Dünya Nüfusuna Oranı
1990	152. 986. 157	2.9
1995	161. 289. 976	2.8
2000	173. 230. 585	2.8
2005	191. 446. 828	2.9
2010	220. 983. 187	3.2
2015	247. 958. 644	3.4
2020	280. 598. 105	3.6

Dünya Göç Raporu, 2022, (IOM) <https://turkiye.iom.int/tr/gocmen-mevcudiyeti-tespiti-programi-akim-izleme-derleme-raporlari> 29.02.2024 tarihinde erişilmiştir.

Tablo 2 verileri incelendiğinde yıllar içinde göçmen sayısının sürekli arttığı ve dünya nüfusu içindeki göçmen nüfus oranında da yükseldiği görülmektedir. Bu durum ilerleyen yıllarda da bu sayının artacağı yönündeki ihtimalleri kuvvetlendirmektedir.

Arap Baharı ile Suriye, Libya, Mısır, Yemen ve diğer Arap ülkelerinde çatışmalar, iç karışıklıklar, sokak eylemleri çok sayıda insanın yaralanması ve ölmesine neden olmuştur. Bölgede yaşanan bu olaylar kısa sürede büyük ölçekli göç dalgasını da peşinden getirmiştir (Sayın, 2016: 67). Dünya Göç Raporu verilerine göre Türkiye, dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülkeler arasında birinci sırada bulunmaktadır (IMO, Dünya Göç Raporu, 2022).

Şekil 1. Ev sahibi ülkeye göre yaşayan mülteci sayıları

Dünya Göç Raporu, 2022, (IOM), <https://www.iom.int/data-and-research> 29.02.2024 tarihinde erişilmiştir.

Dünya Göç Raporu verilerine göre dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ilk beş ülkeye ait veriler Şekil 1’de verilmiştir. Buna göre Türkiye’nin kayıtlı göçmen sayısı son verilerde 3,6 milyon civarında olarak tahmin edilmektedir. Çalışmanın esas konusunu oluşturan eğitim ve göç sürecinin incelenmesi için İç İşleri Bakanlığı’na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün güncel verileri incelenmiştir. Buna göre Türkiye’deki resmi prosedüre göre geçici koruma altındaki Suriyeli göçmen nüfusa ait demografik veriler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Geçici koruma kapsamındaki göçmen nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımı

Yaş	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam	1.646.378	1.505.537	3.151.915
0-4	206.849	193.273	400.122
5-9	273.901	258.184	532.085
10-14	186.439	177.378	363.817
15-18	125.358	115.312	240.670
19-24	183.966	162.105	346.071
25-29	174.194	144.624	318.818
30-34	129.734	105.239	234.973
35-39	108.823	89.194	198.017
40-44	77.651	68.991	146.642
45-49	51.599	52.943	104.542
50-54	40.818	43.009	83.827
55-59	32.992	34.178	67.170
60-64	21.877	23.660	45.537
65-69	14.408	16.087	30.495
70-74	9.166	10.177	19.343
75-79	4.566	5.458	10.024
80-84	2.234	3.095	5.329
85-89	1.071	1.523	2.594
90 ve üstü	732	1.107	1.839

Göç İdaresi Başkanlığı (2024), <https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler> 29.02.2024 tarihinde erişilmiştir.

Tablo 3'te verilen demografik bilgiler incelendiğinde Türkiye'deki göçmen nüfusun büyük bir çoğunluğunu çocuk ve genç nüfus oluşturmaktadır. Dolayısıyla yaklaşık 240 bin olan bu nüfus aynı zamanda eğitim çağındaki göçmenleri (0-18 yaş) ifade etmektedir ki bu da eğitim alanındaki uyum, entegrasyon ve diğer unsurların belli bir sisteme göre planlanmasını ve yönetilmesini gerektirmektedir.

Eğitim ve Göç Ölçeğinde Türkiye

Türkiye'ye yapılan göçler, ekonomik, kültürel ve sosyal hayatta belirgin etkiler meydana getirmiş ve pek çok sorunun yaşanmasına da ortam hazırlamıştır (Sayın vd., 2016). Göçmen nüfusun uyumu sürecinde dil, kültür ve yaşam tarzından kaynaklanan farklılıklar entegrasyon aşamasının zorlaşmasına neden olmuştur (Orhan ve Gündoğar, 2015: 16). Son yıllarda tüm dünyada popüler hale gelen yabancı düşmanlığı da göz önüne alındığında ilerleyen zamanlarda çatışmaların artacağı ve toplumda daha derin huzursuzlukların çıkabileceği öngörülmektedir (Özmete, Yıldırım ve Duru, 2018:196).

Eğitim her çocuğun doğal hakkıdır ve Türkiye'deki göçmenler de yasal çerçeveler içinde bu haklarından faydalanmaktadır (MEB, 2017). Türkiye'de 5.013.631 yabancı uyruklu nüfus yaşamaktadır ve bunların çoğunluğunu eğitim çağındaki genç nüfus oluşturmaktadır. Okul dönemindeki bu nüfusun sayısı her geçen gün artmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2022). Gerekli düzenleme ve çalışmalarla göçle gelen bu nüfus eğitime hevesli hale getirilebilir, yaşam kaliteleri artırılabilir ve topluma uyum süreci kolaylaşabilir (Yılmaz ve Kara, 2023). Türkiye'de geçici koruma altında bulunan eğitim çağındaki nüfusun uzunca bir süre yerleşik kalacağı bellidir. Bu nedenle yaşanan ve yaşanması muhtemel sorunların çözüme kavuşturulması eğitim paydaşlarının görüşlerinin alınması ve sürece dâhil edilmesiyle mümkün olacaktır.

Üstün Yetenekli Öğrenciler ve Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı üstün yetenekli (BİLSEM) öğrencilerin göç kavramına ve göçmenlere yönelik olan görüşlerini tespit etmektir. ÜYÖ'ler (Üstün Yetenekli Öğrenci) hem akranlarından hem de toplumun diğer yaş gruplarındaki üyelerinden farklı bilişsel ve duyuşsal özellikler göstermektedirler (Kurnaz, 2018). ÜYÖ'ler toplam dünya nüfusunun yaklaşık %3'ünü oluşturmaktadırlar (Sak, 2010) ve yaşlarına göre daha hassas, hızlı öğrenen, liderlik özellikleri yüksek, soyut düşünme kapasiteleri geniş ve bağımsızlığa düşkün özellikler taşımaktadırlar (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018). Yaşıtlarından farklı değer yargılarına sahip ve üstün bilişsel ve duyuşsal özellikler taşıyan bu öğrencilerin toplumun hassas noktalarından biri olan göç ve göçmenler konusunda herkesten farklı görüş ve önerileri olacağı varsayılarak çalışma amacı belirlenmiştir.

Literatür ve Çalışmanın Önemi

Göç ve göçmenlerle ilgili ulusal alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde göçmenlerin yaşadığı sorunlar (Akkaya, 2013; Tunç, 2015), okula uyum problemleri, dil sorunu, eğitime ara verilmesi, ekonomik problemler üzerinde yoğunlaşıldığı ve çalışmaların genellikle öğretmen, öğrenci, veli ve idareci görüşleri üzerine konumlandırıldığı görülmektedir (Bircan ve Sunata, 2015; Levent ve Çayak, 2017; Aras ve Yasun, 2016; Şensin, 2016; Taştan ve Çelik, 2017; Duman, 2016; Emin, 2016; Sarıtaş vd., 2016; Tanrıkulu, 2017; Kağnıcı, 2017). Şensin (2016), Kara-Keskinkılıç ve Şentürk-Tüysüzer (2017), Beyazova ve Akbaş (2016), Akalın (2016) ve Sakız (2016) da çalışmalarında Suriye'den göç eden öğrencilerin yaşadığı sorunlar üzerinde çalışmış, veli ve öğretmen görüşmeleri yapmıştır.

Söz konusu çalışmaların ortak noktası göçle birlikte ortaya çıkan dil, kültürel farklılıklar ve uyum sorunları olmuş ve çalışma grupları da benzer özellik göstermiştir. Uluslararası literatüre bakıldığında yine göçmenlerin yaşadığı dil sorunu üzerinde çalışmalar (Beiser ve Hou, 2001) göze çarpmaktadır. Daha kapsamlı bir çalışma ise Türkiye'deki Suriyeliler üzerinde İnsan Hakları İzleme Örgütüncü (HRW) yapılmış ve geniş katılım sağlanmış olması nedeniyle önemli olan "Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Erişiminin Önündeki Engeller" adlı çalışmadır (HRW,2015). Kusmer'in (1997) yapmış olduğu çalışma göçmenlerin toplumda bir suç unsuru olarak görüldüğünü ve ötekileşmeye maruz kaldığını, Liu ve Polson'nin (2016:320) çalışmalarında da göçmenlere yönelik olumsuz önyargıların baskın olduğu yönünde veriler elde edilmiştir.

Göçmenleri tehlikeli gören (Chacon, 2009:7; Mariani, 2010) ekonomik, sosyal sorunların ve toplumsal huzursuzluğun kaynağı olarak gören yerel halklar üzerinde yapılmış benzer başka çalışmalar

(Melossi, 2016:374) da mevcuttur. Alan yazın incelendiğinde göç ve göçmenlerle ilgili çalışmaların çok sayıda olduğu ancak ÜYÖ'ler ve göç konulu çalışmalara rastlanmadığı görülmüştür.

ÜYÖ'leri normal gelişim gösteren öğrencilerden ayıran en belirici özelliklerin başında üstün zihinsel becerileri gelmektedir. Söz konusu beceriler arasında iyiyi kötüden ayırabilme, doğru ve yanlış daha hızlı anlayabilme, saygı ve dürüstlük ve öteki kavramını kavrayabilme gibi üst düzey beceriler bulunmaktadır (Topcu, 2015). ÜYÖ'ler sahip oldukları özellikler nedeniyle kimi zaman dışlanmakta, ötekileştirilmekte ve yalnız kalmaktadırlar. Bu yönleriyle göçmenlerle benzeşen yönleri, onların empati yeteneğini de kullanmalarını sağlayabilir ve göçle gelen, toplumun genelinden farklı olan bu kitleyi daha iyi anlayabilirler. Çalışma grubu olarak seçilmelerinin nedeni de bu ortak noktaları ortak sinir uçlarına çevirebilecek potansiyele sahip olmalarıdır. ÜYÖ'lerin bu özelliklerini kullanarak, göç ve göçmen sorunlarına farklı çözümler getirebilecekleri düşüncesi çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Üzerinde durulan bu husus araştırmanın özgünlüğünü vurgulamakta ve alana yapacağı katkı ile benzer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Problem ve Alt Problemler

Üstün yetenekli öğrencilerin göç ve göçmenlerle ilgili düşünceleri nelerdir?

- Üstün yetenekli öğrencilerin göçün nedenleri ve sonuçları hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Üstün yetenekli öğrencilerin göçmen öğrencilerle yaşadığı sorunlar nelerdir?
- Üstün yetenekli öğrenciler, Türkiye'deki göçmenlerin varlığını nasıl algılamaktadır?
- Üstün yetenekli öğrenciler göçmenler hakkında nasıl önyargılar ve yargılar oluşturmaktadır?
- Üstün yetenekli öğrencilerin, göçmenlere yönelik empati kapasitesi nedir?
- Üstün yetenekli öğrenciler göçten kaynaklanan sorunlar için ne gibi çözümler önermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim gören ÜYÖ'lerin göç ve göçmen kavramına olan yaklaşımlarını, göçmenlerle ilgili yargılarını ve göçle beraber ortaya çıkan sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin tespit edilmesini amaçlayan bu araştırma nitel bir çalışmadır. İncelenen soruna dair derinlemesine bir anlam arama çabası içinde olan nitel çalışmalar, mevcut durumun betimlemesi için de tercih edilmektedir (Guba ve Lincoln, 1994, s. 163-194). Nitel çalışmalar nicel yöntemlerle belirlenemeyen durumların nedenlerini detaylı olarak tetkik eder (Sandelowski, 1986, s. 27-37).

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Çorum Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören 4-8. sınıflar arasındaki 35 üstün yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubunun seçiminde amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Örneklem grubunun belirlenmesinde; bilim ve sanat merkezi öğrencisi olmak ve sosyal bilgiler atölyelerinde ders görüyor olmak gibi ölçütler dikkate alınmıştır. Araştırmaya dâhil olan katılımcıların cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve göçmen öğrencilerle aynı okul ve sınıfı paylaşma durumlarına yönelik veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Çalışma grubunun değişken özellikleri

Değişken	Demografik özellikler	f	%
Cinsiyet	Kız	20	57,1
	Erkek	15	42,9
Sınıf Seviyesi	4	8	22,9
	5	5	14,3
	6	5	14,3
	7	8	22,9
	8	9	25,7

	8-11	15	40,1
Yaş Aralığı	12-14	18	51,4
	15+	2	5,7
Göçmen öğrencilerle aynı okulu paylaşanlar		22	62,9
Göçmen öğrencilerle aynı sınıfı paylaşanlar		13	37,1
Toplam		35	100

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmanın başlıca veri toplama aracı görüşme tekniğidir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerde üstün yetenekli öğrencilere göç ve göçmenlerle ilgili düşüncelerini ve göçlerin ortaya çıkardığı sorunlar ve çözüm önerilerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu çalışmaya dâhil olan katılımcıların verdiği cevapları derinlemesine inceleyebilmek adına tercih edilmiştir (Tokmak, Ginesar ve Kara, 2023, s. 154-155). Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki alan uzmanının kontrolünden geçmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Çalışma verileri toplama sürecinden önce katılımcı grup tayin edilmiş ve katılımcılara araştırmanın amacı ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Görüşmeler randevu alınarak yapılmış, verilerin saklı tutulacağı ve amacı dışında kullanılmayacağı katılımcılara belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcılara yönlendirici sorular yöneltilmemiş ve müdahaleci tutum ve davranışlarda bulunulmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, aralarında benzerlikler bulunan kavramların ortak kategori ve temalar kullanılarak anlaşılır hale gelmesini sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ayrıca içerik analizinden elde edilen alt şema ve kategorileri anlamlandırmak ve yorumlamak amacıyla katılımcıların ifadeleri de kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için Merriam'nin (1998) bulgular hakkında bir meslektaştan görüş/fikir alınması (peerexamination) stratejisi çalışma sürecine dâhil edilmiştir. Dış geçerliğin sağlanması için zengin betimsel metinler kullanma, (rich, thickdescription) güvenilirlik için ise bağımsız ikinci bir okuyucunun araştırma sürecini takip ederek bulguları doğrulaması stratejisi (audittrail) kullanılmıştır (Okumuş ve Subaşı, 2017, s. 419-426). Verilerin analizinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş ve sonrasında metne dökülmüştür.

Bu aşamada katılımcıların verdiği cevaplar araştırmanın amacına uygun olup olmadığına göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Toplam 37 katılımcının cevap kâğıdı iki ayrı uzmanca okunmuş ve 2 tanesinin elenmesine karar verilmiştir. Sonuç olarak 35 katılımcının cevapları çalışma dâhilinde değerlendirmeye alınmış ve katılımcılar katılım sırasına göre; K1, K2... şeklinde kodlama sistemiyle tanımlanmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu, 15.03.2024 tarihli, E-30640013-108.01-185791 sayılı belge alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, çalışmaya katılan katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizine dayanan bulgular sunulmaktadır.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göç Kavramı ve Göçmenlerle İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

ÜYÖ'lerin göçü bir kelimeyle anlatmaları istenen soruya verdikleri cevaplardan hareketle oluşturmuş oldukları temalar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5.

Üstün yetenekli öğrencilerin göçle ilgili oluşturdukları temalar

<i>Tema</i>	<i>f</i>	<i>Tema</i>	<i>f</i>
Taşınmak	10	Ayrılmak	1
Zorunluluk	3	Terk	1
Gurbet	3	Savaş	1
Suriye	1	Mücadele	1
Değişken	1	Gitmek	1
Yurtsuzluk	1	Korkaklık	1
Özlem	1	Uzak	1
Üzücü	1	Leylek	1
İşgal	1	Geride Bırakmak	1
Yolculuk	1	Seyahat	1
Kötü	1	Değişiklik	1
Toplam	35		

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin göç kavramını genellikle "taşınmak", "gurbet" ve "zorunluluk" kelimeleriyle ilişkilendirdiği görülmektedir. ÜYÖ'ler göçün ne olduğuyla ilgili düşüncelerini ifade eden kategoriler Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6

Üstün yetenekli öğrencilerin göç tanımı ile ilgili görüşleri

<i>Tema</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Alt Kategoriler</i>	<i>Katılımcı İfadeleri</i>	<i>f</i>
<i>Göç</i>	<i>Nedenler</i>	<i>Ekonomik</i>	K21: Ekonomik kriz vb. şeylerin yaşanıp ülkedeki halkın o ülkeden farklı bir ülkeye gitmesi	1
		<i>Siyasi</i>	K7: Ülkede savaş olması sebebiyle meydana gelen zorunlu yer değişikliği	1
		<i>Sosyal</i>	K13: Eğitim almak için ülkelerinden ayrıлып başka bölgelere yerleşmesidir.	6
	<i>Nedenler</i>	<i>Zorunluluğa Bağlı</i>	K9: İnsanların zorunlu olarak bir yere taşınması	1
			K22: Vatanını terk etmek zorunda kalmak	9
			K23: Başka bir ülkede zorunlu yaşamak	9
			K28: Yaşam alanını zorunluluktan değiştirme	9
		<i>Gönüllülüğe Bağlı</i>	K10: İstek doğrultusunda başka bir yere taşınması	1
	<i>Yapılış Şekli/Yeri</i>	<i>Herhangi Bir Yer</i>	K30: Kendi yaşam yerinden farklı bir yere gidip yerleşmek	7
			K6: Vatanını savunmayıp kaçıktır	1
			K1: Kendi Anavatanından başka bir yere gitmek	1
	<i>Yapılış Şekli/Yeri</i>	<i>Ülke Dışı</i>	K14: Bir ülkeden başka bir ülkeye çeşitli sebeplerle taşınmaya gitmeye denir	0
			K34: Bir ülkeden başka bir ülkeye gitmek	0
			K11: Çeşitli sebepler sonucunda yaşadığım yeri terk etmek	2
<i>Yapılış Şekli/Yeri</i>	<i>Herhangi Bir Yer</i>	K35: Başka bir yere taşınmak	5	

Tablo 6 incelendiğinde, ÜYÖ'lerin göçü çeşitli gerekçelerle tanımladığı görülmektedir. Öğrenciler göçü ekonomik, siyasi, sosyal, zorunlu ve gönüllü kategorilere ayırmıştır. 17 öğrenci göçü gönüllü, 9 öğrenci ise zorunlu bir eylem olarak belirtmiştir. Çoğunluk, göçü "yer değiştirme hareketi" olarak tanımlamıştır. ÜYÖ'lerin göçmen kavramıyla ilgili de çeşitli temalar ve alt kategoriler oluşturmuştur. Bu ortak temalar ve kategoriler Tablo 7'de detaylandırılmıştır.

Tablo 7.

Üstün yetenekli öğrencilerin göçmen kavramı ile ilgili oluşturdukları temalar

<i>Tema</i>	<i>f</i>	<i>Tema</i>	<i>f</i>
Göçer /Göçebe	5	Ayrılan	1
Taşınan	3	Mutsuz	1
Yabancı	3	Yolcu	1
Terkçi	3	Sevimsiz	1

Misafir	2	Gurbetçi	1
Mazlum	2	Çaresiz	1
Mülteci	1	İşgalci	1
Mecbur	1	Vatansız	1
Garip	1	Zorunlu	1
Leylek	1	Korkak	1
Kriz	1	Hasret	1
Kaçak	1	Toplam	35

Tablo 7’deki verilere göre ÜYÖ’ler göçmen kavramını “göçer”, “göçebe”, “yabancı”, “terkçi”, “misafir” ve “mazlum” gibi kelimelerle ifade etmişlerdir. Öğrencilerin göçmenlerin durumunu içselleştirdiği ve tanımlamada olumlu kavramları seçtiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte göçmenleri; “korkak”, “işgalci” “sevimsiz” gibi negatif kelimelerle betimleyen öğrenciler de mevcuttur. ÜYÖ’lerin göçmenin tanımı yaparken kullandıkları ifadeler ve bu ifadelerden elde edilen alt kategoriler Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8.

Üstün yetenekli öğrencilerin göçmen tanımı ile ilgili görüşleri

<i>Tema</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Alt Kategoriler</i>	<i>Katılımcı İfadeleri</i>	<i>f</i>	
<i>Göçmen</i>	<i>Salt Eylem</i>		K5: Göç eden kimse	16	
			K10: Göç eyleminde bulunan birey		
			K12: Göçme işini yapan kişiye göçmen denir		
		<i>Savaş</i>		K8: Ülkesinde meydana gelen savaş sonucu göç etmek zorunda kalan kimse	2
		<i>Sosyal Durum</i>		K4: Bazı sebeplerden dolayı yaşadığı yerden başka bir yere giden kişi	2
		<i>Ekonomik Yapı</i>		K5: Yaşadığı yeri ekonomik veya politik sebeplerden ötürü terk eden kimse	4
		<i>Zorunluluk</i>		K20: Zorunluluktan dolayı yer değiştiren kişi	4
				K21: Ülkesinden başka yere taşınmak zorunda kalan kişi	
				K3: Yabancı topraklara gitmek zorunda kalan	
				K17: Başka ülkelere gidip yaşamak zorunda olanlar	
			K27: Kendi ülkesinden başka bir ülkeye giden kişi	5	
	<i>Diğer</i>	<i>Etnik Tanımlama</i>	K31: Suriyeliler	1	
		<i>Değer Yargıları</i>	K7: Vatanını savunmayıp kaçan kişilerdir	1	
		<i>Köksüz/Yurtsuzluk</i>	K18: Vatansız yurtsuz kalan kişilerdir	3	
			K24: Vatanını zorunlu olduğu için bırakan insanlar		

Tablo 8’deki veriler incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun göçmenin tanımını salt fiilin kendisiyle ifade ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar göçmenlerin belli nedenlerle yaşadıkları yerleri terk eden kimseler olduğunu belirtmiş ve bu nedenleri çeşitlendirmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K6: “Göçmenler; göçü yapan kişi ve topluluklardır.”

K11: “Olumlu veya olumsuz bir olaydan etkilenen göç eden birey.”

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göçlerin Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

ÜYÖ’lerin; kendilerine yöneltilen “İnsanlar neden göç eder?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler doğrultusunda göçlerin nedenleri, katılımcıların bu nedenleri göç için yeterli ve geçerli görüp görmedikleri, göçmenlerin göç etmek yerine neler yapabileceği ve buldukları bölgeleri terk etmeselerdi hangi durumlarla karşılaşabilecekleri yönündeki görüşleri analiz edilmiş ve kategorileştirilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında göçlerin nedenlerine ait şemalar Şekil 2’de sunulmaktadır.

Şekil 2. Üstün yetenekli öğrencilere göre göçlerin nedenleri

Şekil 2’de ÜYE’lerin göçlerin nedenlerine dair kategoriler oluşturulmuş ve katılımcıların göçlerin nedenlerine yönelik görüşleri Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Üstün yetenekli öğrencilerin göçlerin nedenlerine yönelik görüşleri

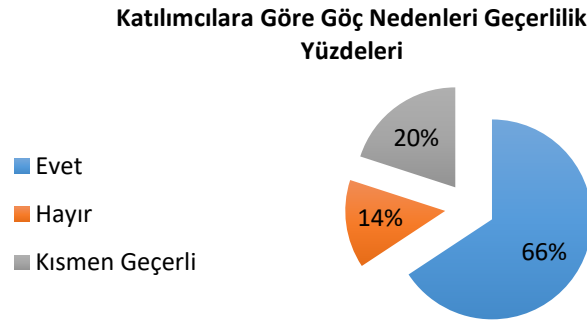
Tema	Kategoriler	Alt Kategoriler	Katılımcı İfadeleri	f
Göçlerin Nedenleri	İstemli ve İstemli Olma	Zorunluluk Hali	K5: İnsanlar göçe zorlanabilir K16: İnsanlar zorunlu kaldıkları için göç eder	5
		Gönüllülük	K17: İsteğe bağlı göç ederler	1
	Siyasi Nedenler	Savaş	K8: Savaş insanları göçe zorlayan bir nedendir	15
		İç Savaş	K20: Ülkelerinde iç savaş çıkınca göç ederler	5
		İç Karışıklık	K20: İsyân çıkan bölgelerde göç olur.	2
		Beslenme-Barınma	K26: Barınma sorunu nedeniyle göç ederler.	3
	Sosyal Nedenler	Tehlikeli Ortam	K2: Bulunduğu yerin tehlikeli şartlar içermesi	6
		Huzur	K1: Huzursuz ortamlar göçe neden olur.	5
		Kıtlık	K3: Kıtlık göç nedenlerinden biridir K4: Kıtlık gibi nedenler göçe neden olur. K11: Kıtlık insani şartları zorlar.	2
		Eğitim	K13: Eğitimin iyi olmaması göç nedenidir. K26: Eğitim şartları zorlandığında. K35: Eğitim sebepleriyle göç olur.	2
Ekonomik Nedenler	İşsizlik	K5: İnsanlar maddi gücü yetersiz olduğu için göç eder.	10	
		Daha İyi Çalışma Koşulları	K11: Zorluklardan kaçan insanlar daha iyi koşullarda çalışmak için göç eder. K12: Yüksek hayat kalitesine sahip olmak için göç ederler. K13: Daha iyi şartlarda çalışma isteği göç nedenidir.	8
	Konforlu Yaşam Şartları	İklim Değişimleri	K30: Refah için göç edilebilir K31: Daha iyi yaşam ve imkânlar için	2

	K10: İklim şartları insanları göçe zorlar	3	
	K18: Değişen mevsim ve doğa koşulları göçe neden olur.		
Diğer	Salgın Hastalıklar	K21: Hastalıklar yüzünden	5
	Sağlık Şartları	K35: Sağlık şartları nedeniyle	2
	Özgürlük	K6: Özgür yaşamayı göze alamadıkları için göç ederler	3
		K9: Yaşam kısıtlılığı göçe neden olur	

Tablo 9’da verilen bilgiler doğrultusunda ÜYÖ’lerin, göçleri farklı nedenlere bağladığı görülmektedir. Katılımcıların günümüzdeki sıcak savaş koşullarının etkisiyle göç sebebi olarak ağırlıklı savaş, iç savaş ve iç karışıklıkları gösterdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K7: “Ülkelerinde savaş olan insanlar göç eder, ama bunun yanında eğitim, sağlık gibi başka nedenler de bulunabilir.”

Katılımcılara yöneltilen “Sizce belirttiğiniz nedenler göç için geçerli nedenler mi?” sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen veriler Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Katılımcı cevaplarına göre göç nedenlerinin geçerlilik durumları

Şekil 3’teki yüzdelerine bakıldığında katılımcı öğrencilerin yüzde 66’sı göçlerin nedenlerini haklı bulmakta buna karşılık yüzde 14’ü belirtilen nedenlerin göçe neden olamayacağı yönünde görüş bildirmektedir. Yüzde 20’lik kesim ise bazı nedenlerin göç için geçerli olabileceğini ancak her göç hareketinin haklı zemine oturmasının mümkün olmadığını ifade etmektedir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

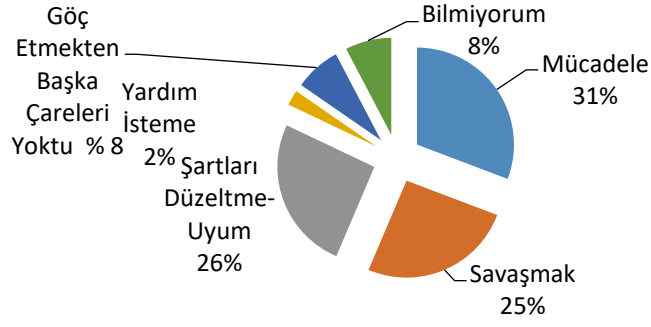
K5: “Savaş ve kıtlık nedeniyle gelenlerin göçü kabul edilebilir ancak savaş dışı sebeplerle gelenlerin geri dönebilme durumu var, rahatça ülkesine gidenler için göç bir gerekçe olamaz.”

K9: “Hayır, insan hiçbir sebeple vatanınız terk edemez.”

K14: “Savaş göçmek için bir neden değil, çünkü o ülkenin vatandaşıysan o ülke için savaşman gerekir, kaçman değil.”

K20: “Doğa koşulları için geçerli bir durum olabilir ama bence hiçbir vatandaş savaş çıktığında vatanını terk etmemeli ve vatani için savaşmalı.”

Katılımcıların, göçmenlerin göç etmek yerine yapabilecekleri ile ilgili düşünceleri Şekil 4’te kategorize edilerek sunulmaktadır.

Şekil 4. Katılımcı öğrencilere göre göçmenlerin göç etmek yerine yapabilecekleri eylemler

Şekil 4'teki veriler incelendiğinde katılımcı öğrencilerin göç etmek yerine daha makul buldukları davranışların yüzde 31'lik bir oranla mücadele ve yüzde 25'lik oranla savaşmak olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların küçük bir bölümü göçmenlerin göç etmekten başka bir çarelerinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

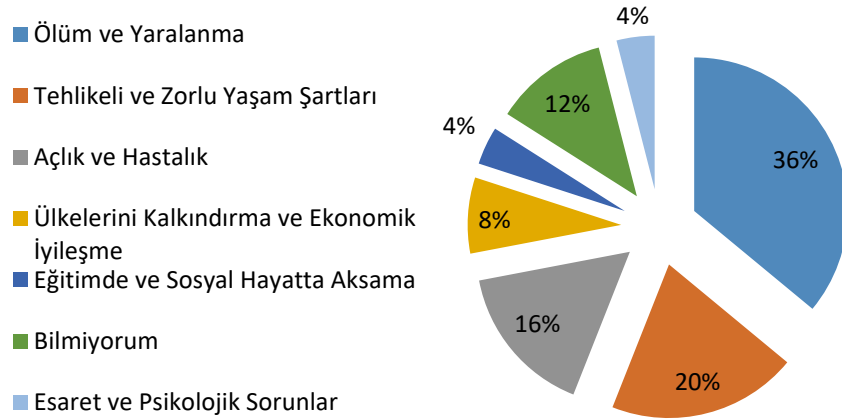
K6: "Göç etmek yerine bizim gibi vatanını savunup azimle yeni ve saygın bir millet kurabilirlerdi."

K8: "Bir yerde savaş varsa oradan kaçmak zorundasınız yoksa ölürsünüz."

K11: "İnsanlar hayatları pahasına göç sebeplerini ortadan kaldırmaya çalışmalıdır."

K14: "Kadınlar ve çocuklar savaşamaz ancak erkekler kalıp savaşabilir."

Göçmenlerin geldikleri yerlerde kalmaya devam etmeleri durumunda neler yaşayabilecekleri ile ilgili katılımcı görüşleri kategoriler halinde Şekil 5'te verilmiştir.

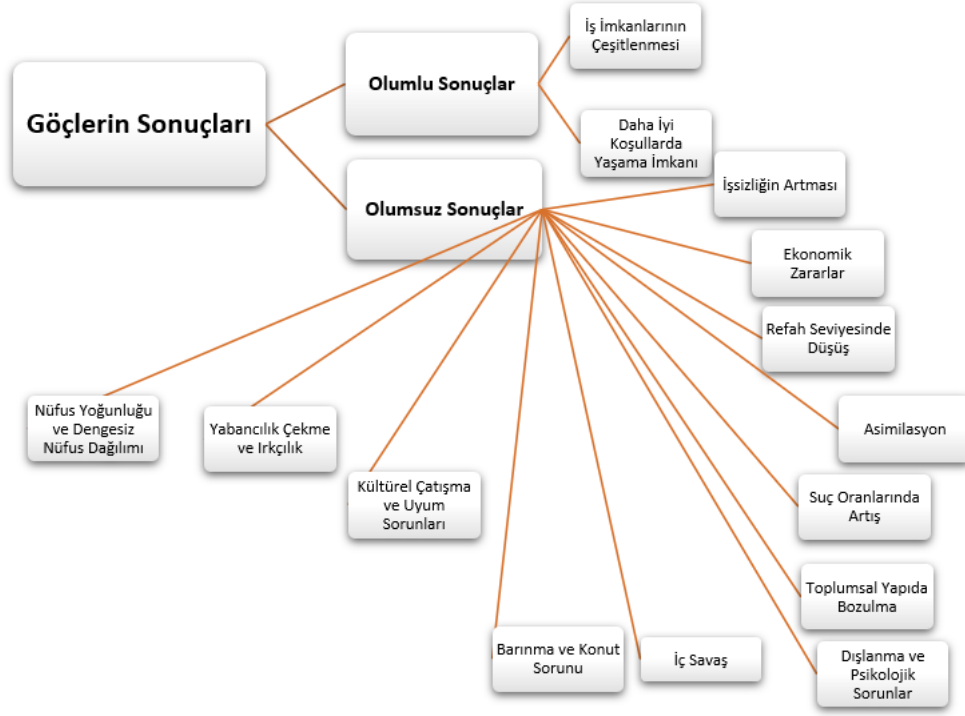

Şekil 5. Katılımcılara göre göçmenlerin göç etmeseydiler yaşayabilecekleri durumlar

Şekil 5'teki grafik verilerine göre, katılımcıların %36'sı göçmenlerin geldikleri yerde kalmaları durumunda yaralanma ve ölümlerle karşılaşacaklarını, %20'si tehlikeli yaşam koşullarıyla baş etmek zorunda kalacaklarını, %16'sı ise açlık ve hastalıklarla uğraşacaklarını öngörmüştür. %8'i ise göçmenlerin kalmaları durumunda ekonomik iyileşmeye katkı sağlayabileceğini belirtmiştir.

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göçlerin Sonuçlarıyla İlgili Görüşlerine Ait Bulgular

Bu bölümde ÜYÖ'lerin göçlerin yol açtığı sonuçların neler olduğuna yönelik görüşlerine ait bulgular sıralanmıştır. Katılımcıların ifadelerinden elde edilen verilere göre göçlerin sonuçlarına ait kategoriler Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6. Üstün yetenekli öğrencilere göre göçlerin sonuçları

Şekil 6'daki verilere göre, katılımcılar göçün olumlu sonuçları arasında iş imkanlarının çeşitlenmesi ve daha iyi yaşam koşullarını belirtmişlerdir. Olumsuz sonuçlar olarak ise, nüfus dengesizliği, işsizlik, konut sorunları, sosyal yapının bozulması, kültürel uyumsuzluk, dışlanma, ırkçılık, iç savaş ihtimalleri, suç oranlarının artışı, ekonomik zarar ve refah seviyesinin düşüşü gibi faktörleri sıralamışlardır. Göçlerin toplum üzerindeki etkileri Tablo 10'da detaylı olarak sunulmaktadır.

Tablo 10.

Üstün yetenekli öğrencilerin görüşlerine göre göçlerin farklı gruplar üzerindeki sonuçları

Tema	Kategoriler	Alt Kategoriler	Katılımcı İfadeleri	f	
Göçlerin Sonuçları	Göçmenler Üzerindeki Sonuçlar	Uyum	K13: Göçmenler göç ettikleri yere uyum sağlayamıyor. K29: Geldikleri yerde uyum sorunları yaşıyorlar.	10	
		Ekonomi	K3: İşsizlik oranları artıyor. K4: Göç edilen bölgenin refah seviyesi düşüyor. K7: Göç alan ülkenin sırtına bir yük daha biniyor.	5	
		Travmatik Durumlar (Depresyon, Yalnızlaşma, Özlem)	K9: Yabancılık çekerler. K25: Dışlanma ve ötekileşme sorunu yaşarlar. K27: Toplumdan dışlanırlar. K32: Asosyal biri olurlar.	18	
		Dil	K31: Dil bilmeme sorun olur.	7	
		Güvenlik	K26: Karmaşaya, kavgalara neden oluyorlar. K24: Geldikleri bölgede anlaşmazlıklar yaşıyorlar.	2	
		Fikrim Yok	K2: Bu konuda fikrim yok. K18: Bilmiyorum.	2	
		Yerleşik Toplum Üzerindeki Sonuçlar	Sosyal Düzen	K2: Toplumsal düzen bozulur. K12: Kültürel, sosyal yapı ve toplum hayatı olumsuz etkilenir. K22: Yeni gelenler örfümüzü adetlerimizi bilmediklerinden çatışma yaşıyoruz.	8
			Ekonomi	K6: Ülkede gıda fiyatları artıyor, ülkenin yükü artıyor.	6

		K12: Ülke ekonomik sıkıntılar yaşıyor.	
Okul Hayatı Üzerindeki Sonuçlar	Barınma ve Konut Sorunu	K8: Konut sıkıntısı ve yüksek kira sorunu ortaya çıktı. K9: Gecekondulaşma ve kira sorunları arttı.	3
	Refah Düzeyi	K6: Gelenler yüzünden ülkece refah seviyemiz düştü.	2
	Nüfus Yoğunluğu	K11: Nüfus yoğunluğu arttı. K17: Nüfus karmakarışık oldu, düzen bozuldu. K24: Nüfusun çoğalması gelirimizi azalttı.	6
	Asayiş	K27: Suriyeliler ile sürekli kavgalar çıkıyor. K30: Yabancılar bize sürekli asabi davranıyor, kavga çıkıyorlar. K14: Güvenlik sorunları yaratıyorlar.	5
	Asimilasyon ve Irkçılık	K18: Bizi asimile etmeye çalışıyorlar. K14: Toplum içinde ırkçılık yapıyor.	3
	Farklı Kültürlerle Kaynaşma	K15: Yeni arkadaşlar edindim, onların acılarını da anlamama yardımcı oldu. K34: Farklı kültürleri tanırız.	1
	Sınıf Mevcutları	K4: Göçmenler yüzünden sınıf mevcudu artıyor bu da eğitimin kalitesini düşürüyor.	3
	Hijyen	K6: Her yeri düzensiz kullanıyorlar, tuvaletler olması gerekenden daha pis.	2
	Farklı Dil	K8: Teneffüste Arapça konuştukları için rahatsız oluyorum.	1
	Sınıf Düzeni	K15: Sınıfımızda bir tane göçmen var, sürekli kavga çıkarıp sınıfın düzenini bozuyor. K27: Sınıftaki göçmenler yüzünden sürekli ceza alıyoruz, çünkü çok yaramazlar.	3
	Zorbalık	K23: Çoğu zaman diğer çocuklardan zorbalık görüyorlar.	1
	İletişim	K29: Göçmenlerle sınırlı iletişimimiz var.	2
	Yeni Kültürleri Tanıma	K14: Bir çocuk başka bir ülkeye gittiğinde yeni arkadaşlar edinir, biz de yeni arkadaşlar edindik, onların kendisini yalnız hissetmemesini sağladık.	2
	Akran Öğrenmeleri	K34: Biz arkadaşımıza Türkçe öğrettik o da bize İngilizce öğretti.	2
	Herhangi bir etki yok	K33: Göçmenlerin okul hayatımızda belirgin etkisi yok.	18

Tablo 10'daki verilere göre, ÜYÖ'ler göçlerin sonuçlarını göçmenler, yerleşik toplum ve okul hayatları üzerindeki etkiler olarak sınıflandırmıştır. ÜYÖ'ler, göçün toplumsal uyum sorunları yarattığını, işsizliği artırarak ülke ekonomisini olumsuz etkilediğini, göçmenlerin dışlanma, yabancılık hissi ve asosyal davranışlarla karşılaştığını belirtmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K6: “Göçmenler sürekli ikinci sınıf vatandaş muamelesi görecekler.”

K9: “Göçmenler depresyon ve üzüntü halinde oluyorlar, kimseyle konuşmuyorlar sadece kendi aralarında konuşuyorlar.”

K33: “Dil bilmedikleri için iletişim kuramıyorlar, sınıfımızdaki göçmenler bizimle anlaşamıyor dil yüzünden.”

K35: “Akrabalarını özleyiyorlar.”

Katılımcıların görüşlerine göre, göçün yerleşik hayat üzerindeki etkileri toplumsal düzenin bozulması, kargaşa ve çatışmaların artması, ekonomik dengelerin sarsılması ve enflasyonun yükselmesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca, göçmenlerin asayiş sorunlarına yol açtığı da ifade edilmiştir.

K12: “Ben kendimi güvende hissetmiyorum açıkçası, kimin ne olduğu belli değil, Türklere tanınan her hakkın göçmenlere tanınmasını doğru bulmuyorum.”

K18: “Hiçbir kaydı olmayan insanlarla birlikte yaşıyoruz, suç işlediklerinde ceza da almıyorlar çünkü kayıtları yok.”

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göçmenlerle Olan İletişimlerine ve Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Bu bölümdeki bulgular; ÜYÖ’lerin göçmen öğrencilerle olan iletişimlerini nasıl tanımladıklarına ve onlarla yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerine yönelik olarak üzere iki kısımda ele alınacaktır. Katılımcıların göçmenlerle iletişim durumlarını gösteren veriler Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 11.

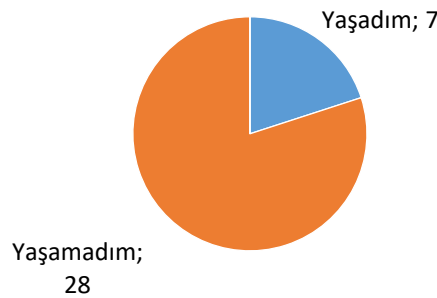
Üstün yetenekli öğrencilerin göçmen öğrencilerle iletişim durumları

Tema	Kategoriler	Katılımcı İfadeleri	f
Göçmen Öğrenciler ile Üstün Yetenekli Öğrencilerin İletişim Durumları	Güçlü	K17: İletişimim var. Benim onlarla herhangi bir sıkıntım yok. K25: Var. Çok iyi	6
	Orta	K3: Genellikle konuşmayız ama arada oyunlara katılıyorlar K9: Bazen konuşuyoruz her zaman değil	2
	Zayıf	K7: Çoğu zaman yok. Olunca da iletişim kurmuyoruz K10: İletişime kapalı, içine dönük kişiler. İnsanlar arasında alay konusu oldukları için öfkeli ve bu durum onları diğer kişilerden uzaklaştırıyor	3
	İletişim yok	K26: İletişim kurmuyorlar bizimle. K7: İletişim kurmuyorum	9

Tablo 11’deki veriler incelendiğinde katılımcıların 9’unun göçmen öğrencilerle hiç iletişim kurmadıkları, 5’inin iletişiminin orta ve zayıf karakterli olduğu görülmektedir. İletişimleri güçlü olan öğrenciler sayıca az olmakla birlikte bu durumu güçlendirmek için çaba sarf ettiklerini ifadelerinde belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K12: “Oyunlarımıza etkinliklerimize gurup çalışmalarına dâhil ediyoruz, iletişimimiz diğer arkadaşlarla nasılsa öyle yani iyi.”

ÜYÖ’lerin kendilerine görüşmeler sırasında yöneltilen: “Göçmen öğrencilerle sorun yaşadınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlarla ilgili sayısal veriler Şekil 7’de gösterilmektedir.

Şekil 7. Katılımcı ÜYÖ’lerin göçmen öğrencilerle sorun yaşama durumları

Şekil 7’deki verilere göre ÜYÖ’lerin sadece 7’si göçmen öğrencilerle sorunlar yaşadığını belirtmiş, 28’i ise hiçbir sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

ÜYÖ’lerin göçmen öğrencilerle yaşadıkları sorunlara ilişkin veriler Tablo 12’de değerlendirilmiş, kategori ve alt kategorilere ayrılarak katılımcı ifadeleriyle desteklenmiştir.

Tablo 12.

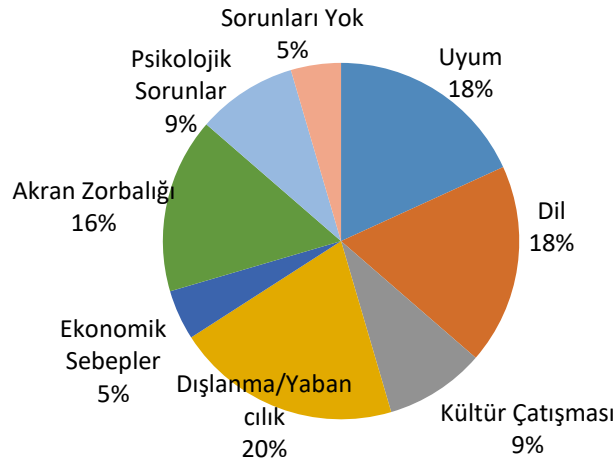
Üstün yetenekli öğrencilerin göçmen öğrencilerle yaşadıkları sorunlar

<i>Tema</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Alt Kategoriler</i>	<i>Katılımcı İfadeleri</i>	<i>f</i>
<i>ÜYÖ'lerin Göçmen Öğrencilerle Yaşadıkları Sorunlar</i>	<i>Uyum</i>	<i>Dil</i>	K15: Dil bilmedikleri için çok zorlanıyorlar. Bilenler ise insanlara karşı çekingen bir tavır sergiliyorlar. Ve durum onları diğer insanlardan uzaklaştırıyor. K16: Dil bilmediklerinden anlamakta zorlanıyoruz K12: Türkçeyi anlamakta zorlanıyorlar	3
		<i>Kültür</i>	K12: Yabancı oldukları bir yerdeler, uyum sağladıklarını düşünmüyorum K15: İçeride kapanık ve sessizler, ülkemize alışamadılar	3
		<i>Kurallar</i>	K12: Kurallara uymuyorlar ve her şeyden şikâyet ediyorlar K15: Eşyalarını izinsiz alıp kullanıyorlar	2
	<i>Okula ve Akran Arasına Kabul</i>	<i>Dışlanma/Yabancı Hissetme</i>	K20: Kendisini sevmiyorum soğuk duruyorlar K12: Kimseyle konuşmuyorlar K18: Okula kabul ediliyorlar mecburen ama sınıfta istenmiyorlar K16: Sürekli dışlandıkları için kavgacılar K20: Bence onlara özel okul açılmalı	5
		<i>İrkçilik</i>	K11: Yabancıları sevmiyorum, muhatap olmuyorum K20: Dış ülkelerden gelenler fazlalık K16: Kabul edilmemeler	7
		<i>Hijyen/Temizlik Tutumları</i>	K16: Sınıfta bit salgınına sebep oldu. Çünkü annesi ile çöp topladığı için temizliğine dikkat edemiyordu.	3
	<i>Sınıf, Okul ve Öğretmen</i>	<i>İletişim</i>	K16: Öğretmenlerle iletişimleri zayıf K9: Sınıfla iletişimleri kötü	2
		<i>Sınıf Düzeni</i>	K20: Derste sürekli konuşuyorlar K18: Derste sürekli onlar yüzünden geri kalıyoruz K11: Sınıfa, derslere her şeye ilgisizler	3
		<i>Okul</i>	K9: Okula uyumları zayıf	1
	<i>Göçmenlerin Davranış Durumları</i>	<i>Kötü Söz Kullanımı</i>	K9: Küfrediyorlar K18: Suriyeli bir çocuk bize küfrediyordu	7
		<i>İstenmeyen Davranışlar/Şiddet</i>	K20: Saldırganlar K11: Terörist gibiler, her şeye bulaşıyorlar	
			K18: Türk öğrencilere zorbalık yapıyorlar, üstünlük taşıyorlar K12: Agresif ve yaramazlar K20: Kendilerini savaşçı zannederek kavga çıkarıyorlar	9

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde, ÜYÖ'lerin göçmen öğrencilerle yaşadıkları sorunlara geniş bir perspektiften yaklaştıkları görülmüştür. Göçmen öğrencilerin davranış sorunları, okula, sınıfa ve kendilerine uyum, dil problemi ve kültürel farklılıklarla ilişkilendirilmiştir. Katılımcılar, göçmen öğrencilerin agresif tutumlarının dil uyumsuzluğu ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığını düşünmektedir. Ayrıca, iletişim problemleri ve temizlik anlayışı da belirtilmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K16: “Tuvaletleri ve sınıfı pis kullanıyorlar, kurallara uymuyorlar.”

ÜYÖ'lere göre göçmen öğrencilerin yaşadığı sorunlar Şekil 8'de kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir.

Şekil 8. ÜYÖ'lere göre göçmen öğrencilerin yaşadığı sorunlar

Şekil 2'deki veriler incelendiğinde ÜYÖ'lerin görüşlerine göre göçmen öğrencilerin en fazla yaşadığı sorunların başında dışlanma/yabancılaşma çekme, dil ve uyum sorunları ve akran zorbalığı gelmektedir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K35: *"Bence bize ayak uydurmakta zorlandıkları için sorunlar yaşıyorlar."*

K17: *"En büyük sorunları dil bilmemeleri."*

K9: *"Dışlanma, dalga geçilme ve zorbalık."*

Bunlarla birlikte daha az sayıda öğrencinin ifade ettiği ekonomik ve psikolojik sorunlar da katılımcı ifadelerine yansımıştır:

K3: *"Başka bir ülkenin ekonomik şartlarına alışmak gibi zorluklar yaşıyorlar."*

K11: *"Kargaşanın içinden gelmiş olabilirler bu da psikolojilerini bozmuş olabilir."*

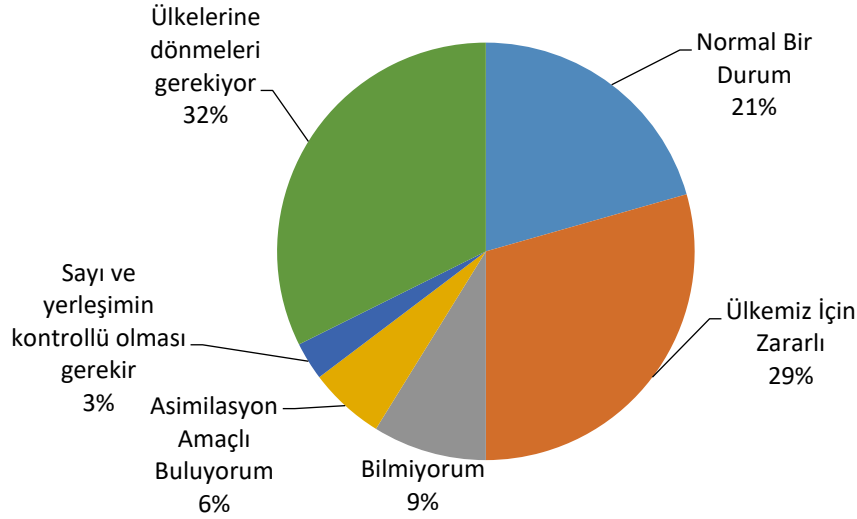
Göçmen öğrencilerin herhangi bir sorun yaşamadığını aksine çok iyi durumlarda yaşadıklarını ifade eden katılımcılar da mevcuttur:

K4: *"Dertleri yok, devlet onlara bizden iyi bakıyor."*

K34: *"Yeni bir ülkeye alışmaya çalışıyorlar. Kimileri onları dışlıyor. Bununla baş etmeye çalışıyorlar. İnsanlar bir şeyleri eleştirirken onların da bizim gibi çocuk olduğunu unutmamalı."*

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göçmenlere Karşı Yargı/Önyargı Oluşturma ve Empati Yapabilme Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde ÜYÖ'lerin göçmenlerin Türkiye'de bulunmaları ile ilgili görüşlerine, göç için neden Türkiye'yi tercih etmiş olabilecekleri ilgili yorumlarına, göçmen öğrencilerle ilgili önyargı ve yargılarına, göçmenlerle empati yapma durumlarına yönelik bulgulara yer verilecektir. ÜYÖ'lerin göçmenlerin Türkiye'de yer almaları ile ilgili düşüncelerine yönelik veriler Şekil 9'da sunulmaktadır.

Şekil 9. ÜYÖ'lerin göçmen öğrencilerin Türkiye'de bulunmaları ile ilgili görüşleri

Şekil 9'daki verilere göre ÜYÖ'ler göçmen öğrencilerin kendi ülkelerine dönmeleri gerektiğini, onların buradaki varlıklarının kendi ülkelerini zor durumda bıraktığını düşünmektedirler. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K8: "Hem topluma hem ülkeye zararlılar."

K13: "Artık kendi ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünüyorum."

K29: "Olmamaları gerektiğini, burada sorunlar oluşabildiklerini ve ülkelerinde bir sorun kalmadığından dolayı ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini düşünüyorum."

Bunun yanında bazı katılımcılar göçmenlerin Türkiye'de kalmalarıyla ilgili farklı düşüncelere sahiptir. Örneğin:

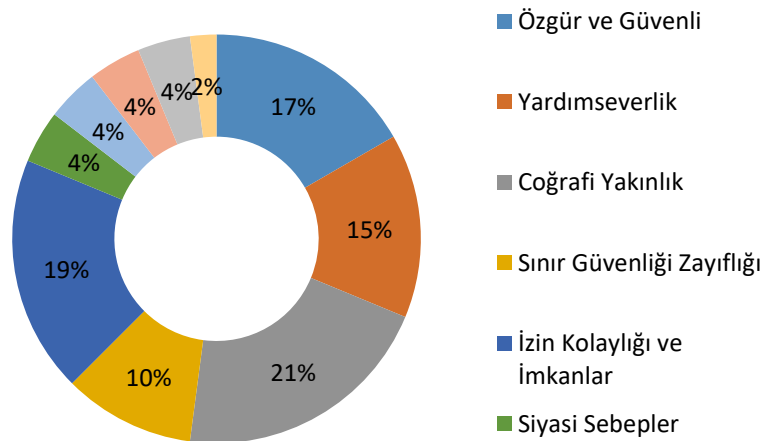
K33: "Savaştan kaçan yetişkinlerin ülkelerine dönmelerini istiyorum. Çocuklar ise ancak ülkeleri güvenli olduğunda gidebilir."

Bu görüşlerin tam tersi karakterli cevaplar veren öğrenciler de görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

K2: "Ben onları normal bir vatandaş olarak görüyorum."

K1: "Mecbur oldukları için tabi ki gelecekler."

ÜYÖ'lerin göçmenlerin, göç etmek için neden Türkiye'yi tercih etmiş olabileceklerine dair görüşleri Şekil 10'daki grafikte sunulmaktadır.

Şekil 10. ÜYÖ'lere göre göçmenlerin Türkiye'yi tercih etme sebepleri

Şekil 10 incelendiğinde ÜYÖ'lerin, göçmenlerin göç için Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin coğrafi yakınlık, Türkiye'nin yardımsever ve misafirperver bir ülke olması, sınır güvenliğinin zayıf olması ve ülkeye girebilmek için alınan izinlerin çok kolaylıkla elde edilmesi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K2: “Çünkü buldukları konuma göre en güvenli ülke olduğunu düşünüyorum.”

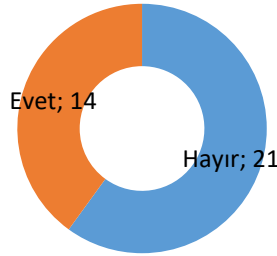
K4: “Ülkelerine yakın ve Türkiye’de sınır güvenliği sıfır, herkes elini kolunu sallayarak girebiliyor.”

K10: “Onlara gereğinden fazla imkân sağladığımız ve emek harcamadan burada rahat bir hayat sürdürdükleri için buradalar.”

K18: “Müslüman olduğumuz için bizim ülkemize geliyorlar.”

K25: “Türk devleti ve milleti olarak çok yardımseveriz.”

Katılımcı öğrencilere sorulan: “Çevreniz, öğretmenleriniz, sosyal medya ve basında çıkan haberler göçmenlerle ilgili düşüncelerinizi etkiledi mi? / yönlendirdi mi?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara yönelik veriler Şekil 11’de sunulmaktadır.

Şekil 11. ÜYÖ'lere göre göçmenlerle ilgili görüşlerinin etkilenme durumları

Şekil 11 incelendiğinde katılımcıların 21'i göçmenlerle ilgili önyargı, yargı ve tutumlarının çevresel koşullardan etkilenmediğini, tüm duygu ve düşüncelerinin kendi bakış açılarını yansıttığını ifade etmişlerdir. Buna karşılık katılımcıların 14'ü, basında çıkan haberlerin ve çevrelerinde duydukları olumsuz hadiselerin etkisinde kaldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K6: “Evet cinayet haberleri benim göçmen nefretimi körükledi.”

K12: “Evet kimi zaman haberlerde izlediğim hırsızlık, ülkemizde insanlara zarar vermeleri, kavga çıkartmaları gibi olumsuz haberler beni biraz korkutuyor.”

ÜYÖ'lere yöneltilen: “Göçle gelen öğrencilerin yerine kendinizi koyup süreci yorumladınız mı? Onların yerinde siz olsaydınız ne yapardınız? Nasıl hissederdiniz?” sorusuna verdikleri cevapların değerlendirilmesi Tablo 13’te detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 13.

ÜYÖ'lerin göçmen öğrencilerle empati yapabilme durumları

Tema	Kategoriler	Alt Kategoriler	Katılımcı İfadeleri	f
ÜYÖ'lerin Göçmen Öğrencilerle Empati Yapabilme Durumları	Evet, empati yaptım	Hissizlik	K2: Evet bunu hep düşündüm ama ne hissederdim bilmiyorum K20: Bilmiyorum	3
		Olumsuz Duygu ve Düşünceler	K3: Kötü ve yabancı hissederdim	
			K5: Göçmen olmayı düşünmek bile aşağılık hissettiriyor	
			K8: Evet kendimi dışlanmış hissederdim K16: Kendimi onun yerine koydum. Çok acı bir his bunu biliyorum öyle düşündüğümde kendimi kötü hissettim K21: Evet. Bulduğum ülkede sorun çıkarmaya çalışırdım. Kendimi endişeli hissederdim. K27: Mutsuz ve çekingen hissederdim	25

Normal Karşılama	K4: Duruma alışmaya çalışır ve dost edinmeye uğraşırdım	2
	K26: Ben olsaydım daha normal davranmaya çalışırdım	
Eylemsel Farklılık	K7: Onların yerinde ben olsam vatanımı terk etmezdim	3
	K9: Onların yerinde olsam vatanıma son kanıma kadar hizmet ederim	
	K13: Ben kendi ülkemde kalırdım	
Hayır, empati yapmadım	K29: Yorumlamadım, kendimi onların yerine koymak bile istemiyorum	2
	K34: Empati yapmadım yapmak da istemiyorum	

Tablo 13 incelendiğinde, katılımcıların 28'inin göçmen öğrencilerle empati kurabildiği, 7'sinin ise empati kuramadığı belirlenmiştir. Empati yapabildiğini ifade eden öğrenciler arasında, hislerini tanımlamakta zorlandıklarını belirtenlerin varlığı dikkat çekicidir. Bu durum, öğrencilerin daha önce deneyimlemedikleri bir durumu, yaşlarının da etkisiyle, anlamlandırmakta zorlandıklarını göstermektedir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

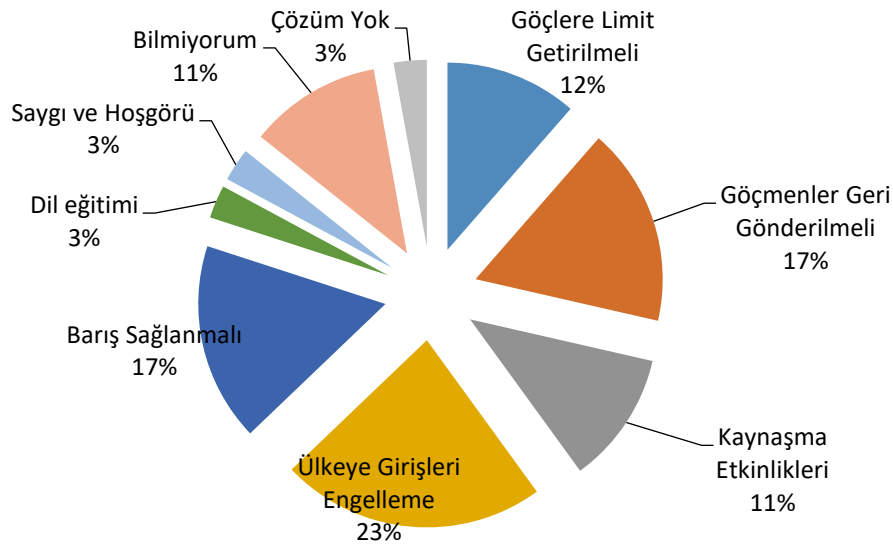
K35: “Açıkçası kendi vatanımdan ayrıldığım için çok fazla üzülürdüm, başkaları tarafından zorbalık veya psikolojik baskı altına alınmaktan daha çok korkardım. Üstelik ürkek ve çekingen davranışlar sergilerdim.”

Tablo 13'te dikkat çeken bir diğer detay göçmen öğrencilerle empati yapabildiğini ancak onların yerinde olmaları halinde başka türlü davranacaklarını belirten öğrencilerin sayıca fazlalığıdır.

K19: “Bende savaş psikolojisiyle çok kötü hissederdim ancak ailemin zoruyla olmadığı müddetçe başka ülkeye göç etmek aklımın ucundan geçmezdi, kaldı ki ailemin de bu şekilde davranacağını düşünüyorum.”

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Göçlerle İlişkili Sorunlara Çözüm Önerileri ve Göçlerin Geleceğine Dair Öngörülerine Dair Bulgular

ÜYÖ'lerin göçlerin yarattığı olumsuz sonuçlara yönelik çözüm önerileri, göçleri azaltma ve yavaşlatmayla ilgili düşünceleri ve gelecekteki durumlarla ilgili öngörülerine ilişkin bulgular sırasıyla ele alınacaktır. Katılımcı ÜYÖ'lerin göçlerin yol açtığı sorunların çözümlerine yönelik görüşlerine ait veriler Şekil 12'de sunulmaktadır.

Şekil 12. ÜYÖ'lerin göçlerin olumsuz sonuçlarına yönelik çözüm önerileri

Şekil 12 verileri incelendiğinde katılımcı ÜYÖ'lerin sorunların çözümü için çoğunlukla ülke sınırlarından göçmen girişinin engellenmesi ve göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmesi fikirlerini benimsedikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K6: “Göçmenlerin hepsi ülkeden zorla atılmalıdır.”

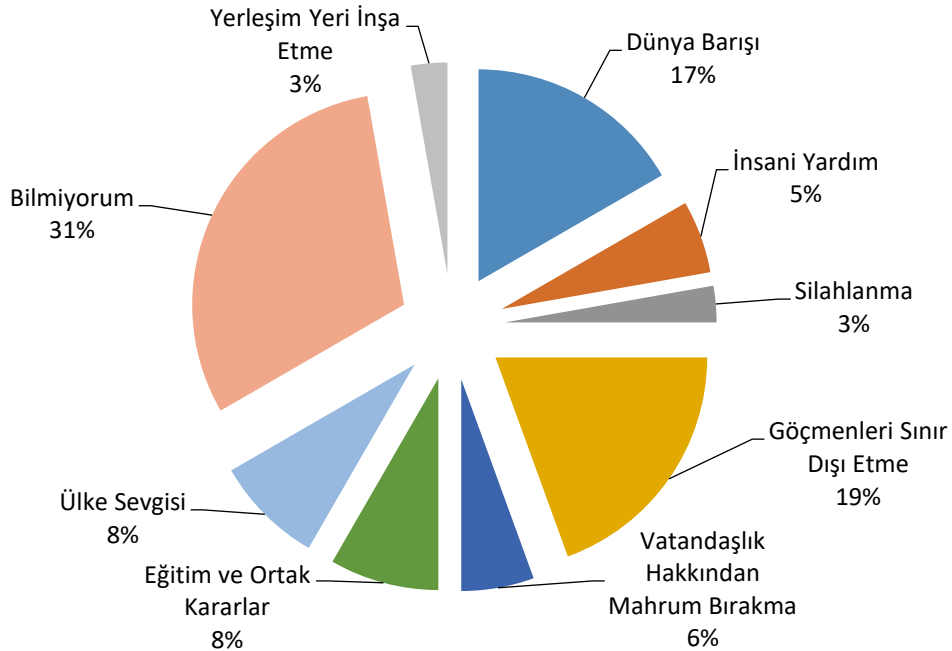
K13: “Göçmen alımı kontrol altına alınmalı, izinsiz göç olmamalı ve göçmenlerin toplumdaki insanlara bu kadar fazla karışmaları engellenmeli.”

K15: “Savaşan ülkeler arasında barış yapılması için çalışılmalı, herkes kendi ülkesinde barış içinde yaşamalı. Olumsuz davranışta bulunan göçmenler hemen ülkelerine geri gönderilmeli, ülke güvenliğimizi korumalıyız.”

Göçlerin olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması ile ilgili nispeten daha ılımlı fikir sunan öğrenciler de bulunmaktadır.

K21: “Tüm dünyada çocuklar birbirleriyle mektup arkadaşlığı yaparak farklı kültürler yakınlaştırılabilir.”

ÜYÖ'lerin göçleri azaltma ve yavaşlatmayla ilgili düşüncelerine yönelik bulgular Şekil 13'te sunulmaktadır.

Şekil 13. ÜYÖ'lerin göçleri azaltma ve yavaşlatmaya yönelik görüşleri

Şekil 13'teki veriler incelendiğinde, katılımcıların göçleri azaltmak için göçmenleri sınır dışı etme, dünyada savaşları sona erdirmeye ve kalıcı barış sağlama gibi görüşleri öne sürdükleri tespit edilmiştir. Dikkat çeken bulgular arasında, katılımcı öğrencilerin 11'inin (%31) göçleri yavaşlatma ve azaltma konusunda bir fikrinin olmadığı görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin genel olarak göçlerle ilgili sorunların çözümü ve göçlerin azaltılması konusunda umutsuz olduklarını göstermektedir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K4: “Göçleri azaltmak için savaş ve kıtlıkların azaltılması gerek fakat bu şimdilik imkânsız görünüyor.”

K10: “Çocuklara eğitim verilmeli ve ülke sevgisi aşılmalıdır.”

K33: “Güvenli bir şekilde ülkelerine dönmelerini sağlayalım.”

Katılımcı öğrencilerin göçlerin geleceğine yönelik öngörülerini Tablo 14'te sunulmaktadır.

Tablo 14.

Üstün yetenekli öğrencilerin göçlerin geleceğine yönelik öngörülleri

Tema	Kategoriler	Alt Kategoriler	Katılımcı İfadeleri	f	
ÜYÖ'lerin Göçlerin Geleceği ile İlgili Öngörülleri	Olumsuz Öngörülleri	Göçlerin Miktarı ve Hızı	K2: Göç artacak, dünya iyiye doğru gitmiyor	10	
		Savaş-İç Savaş	K4: Dünya gittikçe daha büyük bir krize sürüklendiği için göçlerin artacağını düşünüyorum. K9: Savaşlar artacağı için göçler de artacaktır	3	
		İsyan- Kaos	K23: Dünya savaşı K6: İsyan olası	2	
		Terörizm	K19: Sınır kapısında sıkı bir denetim olmadığından teröristler ülkeye kolayca girerek sıkıntı çıkarabiliyor	1	
		Asayiş Sorunları	K15: Ülke güvenliği tehlikeye girer, iç karışıklık artar	2	
		Çevre Sorunları ve Doğal Afetler	K7: yeni yerleşim yerleri için yeşil alanlar yok edilir çarpık kentleşme ve plansız kentleşme olur. K30: Susuzluk yangın, deprem gibi doğal olaylar artar	3	
		Nitelikli İşgücü Kaybı	K12: Beyin göçlerinin artmasını bekliyorum	2	
		Nüfus Artışı	K3: Nüfus yoğunluğunu artırabilir	2	
		Türk Nüfusunun Azalması	K8: Ülkede Türk nüfusu azalıyor K10: Türkiye'de Türkler yabancı olacak ve dışlanacak	2	
		Ekonomik Sorunlar	K11: Fiyatlarda yükseliş, artan ev fiyatları olabilir.	5	
		Olumlu Öngörülleri	Göçlerin Miktarı ve Hızı	K29: Göçler azalacak ve bu sayede sorunların da azalacağını düşünüyorum K35: Daha az olur diye düşünüyorum	4
			Nüfus Artışı	K31: Nüfusumuz artıyor bu Türkiye için bir artıdır	2
		Fikrim yok		K1: Fikrim yok K32: Bilmiyorum	2

Tablo 14 incelendiğinde, ÜYÖ'lerin göçlerin geleceğine ilişkin öngörülleri genel olarak olumsuz bir tablo çizdiği tespit edilmiştir. Katılımcılar, gelecekte göçlerin hem hızının hem de miktarının artacağını ve bu durumun ülkelerini olumsuz yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

K16: "Göç daha çok artacak yaşadığımız ülke bizim ülkemiz olmayacak."

K29: "Artacaktır. Ne de olsa savaşlar artmaya ve şiddetlenmeye devam edecek."

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda ÜYÖ'lerin göç ve göçmenlerle olan görüşlerine, göçmenlerin ve kendilerinin göçmenlerle yaşadıkları sorunlara, göçmen öğrencilerle empati geliştirebilme durumlarına, göçlerin yol açtığı sorunlara yönelik çözüm önerilerine ve son olarak göçlerin geleceği ile ilgili öngörülleri dair bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencileri göç ve göçmen kavramlarını ağırlıklı olarak olumsuz kavramlarla tanımlamış ve bu kavramlarla ilgili dar çerçevede metaforlar üretebilmişlerdir. Katılımcı 35 öğrencinin çoğunluğu göç ve göçmen kavramını tarif ederken oluşturdukları metaforlarda genellikle benzer kelimeleri tercih etmişlerdir. Göçle ilgili 10 öğrenci "taşınmak" kavramını kullanırken; göçmenle ilgili olarak 5 öğrenci "göçer/göçebe" 3 öğrenci "yabancı", 3 öğrenci de "taşınan" kavramını türetmiştir. Öğrencilerin ürettiği oldukları metaforlardan yola çıkarak göçü ve göçmenliği olumsuz bir olay ve olgu olarak konumlandıkları görülmektedir. Araştırma sonuçlarında dikkat çeken bir husus ise katılımcıların göçü ekonomik, sosyal ve siyasi nedenler etrafında tanımlamış olmalarına rağmen göçün gönüllük esasına göre yapıldığına ve zorunlu olarak yapılan bir eylem olarak görmediklerine yönelik çelişkili görüşlere sahip olmalarıdır. Yine aynı bağlamda öğrenciler göçmen tanımı

yaparken göçü gerçekleştiren kişi olarak salt eylem üzerinden konuyu açıklamış ancak göçmenlerin belli nedenlerle bu eylemi yaptıklarına değinmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşleri apaçık kendi içinde tutarsızlık barındırmaktadır. Göçmenlerin belli nedenlerle yaşadıkları yeri terk edip geldiklerini ancak bunu gönüllü olarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin göçmenlerin zorunlu bir hal içinde olmadıkları ve göç eylemini tercihen gerçekleştirdikleri düşüncesinde olduklarını göstermektedir. Öğrenciler göçlerin nedeni olarak siyasi gelişmeleri, ekonomik sorunları ve sosyal olayları sıralamışlar ancak en fazla yoğunlaştıkları başlık savaş, iç savaş ve iç karışıklıklar olmuştur. Şüphesiz bunda sıcak çatışmaların sürekli devam ettiği bir süreç içinde yaşıyor olmalarının etkisi büyüktür. Göçlerin nedenleri arasında iklim değişimlerini de göstermiş olmaları bölgesel ve küresel sorunlara olan ilgilerinin tek yönlü olmadığını da kanıtlar niteliktedir. Bu esas itibarıyla ÜYÖ'lerin hassas, dikkatli ve olaylara geniş perspektiften bakabilmelerinin bir getirisidir.

Çalışma bulgularından bir diğeri öğrencilerin göçlerin nedeni olarak gördükleri durumların göç için geçerli sebepler olup olmadığına yönelik görüşleridir. Katılımcıların yüzde 66'sı göç nedenlerinin göç için geçerli olduğunu ancak göçmenlerin göç yerine başka seçenekleri olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 56'sı göç yerine mücadele ve savaşmanın daha makul olacağını belirtirken sadece yüzde 2'si göçten başka yapılacak bir şeyin olmadığını ifade etmiştir. Bu iki veriye bakılarak öğrencilerin yine kendi içinde tutarsızlık yaşadığını söylemek mümkündür. Keza göçmenlerin nedenlerini haklı bulmakta ancak göç etmek yerine başka yöntemler deneyerek vatanlarında kalmaları gerektiğini düşünmektedirler. Bu durum ÜYÖ'lerin değer yargılarını inceleyen araştırmalarla tutarlı gözükmektedir. Kurnaz'ın (2018) üstün yetenekli öğrencilerin değerlerle ilgili olan ilişkilerini incelediği araştırmasında bu öğrencilerin vatanseverlikle ilgili çok sayıda metafor ürettikleri görülmüştür. Öğrencilerin yüzde 36'sı göçmenlerin yerlerini terk etmemeleri halinde ölüm ve yaralanma, yüzde 20'si tehlikeli ve zorlu yaşam koşullarıyla karşılaşabileceklerini belirtmiş, buna rağmen yine de vatanlarını terk etmemeleri gerektiğini vurgulamıştır. Bu durum her ne yaşanırsa yaşansın ve şartlar ne olursa olsun insanların ülkelerini bırakıp göç etmemeleri gerektiğine olan inançlarının yansısı olarak yorumlanabilir. Bu sonuçlardan hareketle ÜYÖ'lerin vatanseverlik duygularının yüksek olduğu ve ülkelerini sahiplenme konusunda hassasiyet gösterdiklerini göstermektedir.

Göçlerin sonuçlarına yönelik bulgularda öğrencilerin genellikle olumsuz durumlar üzerinde görüş belirttiği tespit edilmiştir. İşsizliğin artacağı, refah seviyesinin düşeceği, kültürel uyumsuzluk ve çatışmaların yaşanacağı konusunda kanaat getiren katılımcılar arasında iş imkanlarının artacağı ve göçmenlerin daha konforlu hayata kavuşacağına yönelik olumlu görüş bildirenler de bulunmaktadır. Öğrenciler yaşanan göçlerle birlikte konut fiyatlarının arttığını ve barınma sorunlarının yaşandığını belirterek göçmen öğrencilerin de dışlanma, ırkçılık ve yabancılık çekme gibi sorunlar yaşadığını dile getirmişlerdir. Yaşanan sorunların dil, kültürel farklılık, göçmen öğrencilerin istenmeyen davranışları, akademik olarak başarısız olmaları ve ekonomik yetersizliklerden kaynaklandığını belirten öğrencilerin görüşleri alanda yapılan çalışmalarla da örtüşmektedir. Nar (2008), Gencer ve Karagöz (2016), Janssen, Verhulst, Bengi-Arslan, Erol, Salter ve Crijnen (2004), Kaştan ve Bozan (2016) yaptıkları çalışmalarda göçle gelen öğrencilerin sosyo-ekonomik sıkıntılar yaşadıkları, kültürel çatışmalar nedeniyle uyum sorunu çektiklerini ve akademik anlamda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Yine alandaki bazı çalışmalarda göçle gelen öğrencilerin dışlanma, dil, uyum ve aidiyet sorunlarıyla karşılaştıkları, okula ve çevrelerine uyum sağlamakta yaşadıkları zorluklardan dolayı sıklıkla şiddete ve küfürlü ifadelerle başvurdukları belirlenmiştir (Chikkatur, 2009; Cazares, 2009; Ekici, 2015; Topsakal, Meray ve Keçe, 2013; Bahar ve Yılmaz, 2018; Avcı, Koçoğlu ve Ekici, 2013; Han, 2010; Kaştan, 2015; Mercan, Polat Uluocak, 2009; Uzun ve Bütün, 2016; Tok, 2010; Öngören, Özkan, Yüksel ve Sever, 2017). Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğu okulundaki veya sınıfındaki göçmen öğrencilerle iletişim kurmadığını, göçmenlerin içine kapanık ve sessiz tutumlar sergilediğini ve daha çok kendi aralarında oyunlar oynadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum da adı geçen çalışmalardaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcı öğrencilerin 28'i göçmen öğrencilerle sorun yaşamadığını 7'si ise bazı sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Sorun yaşayan öğrenciler ise göçmen öğrencilerin kurallara uymaması, temizlik ile ilgili farklı alışkanlıklara sahip olmaları ve dil sorunları nedeniyle anlaşmazlıklar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanında dil, ortamda yabancı istememe ve göçmenlerin kendi aralarında farklı dil konuşmaları katılımcıları rahatsız eden diğer etkenleri oluşturmaktadır. Ancak bu sorunları dile getirenlerin sayıca azlığı üstün yetenekliler içerisinde sağ duyu ve empati duygusunun gelişmiş olduğu yönünden değerlendirilmiştir. ÜYÖ'lere göre göçmen öğrenciler dışlanma, dil, uyum ve akran zorbalığına maruz kalmaktadırlar.

ÜYÖ'lerin göçmenlerin Türkiye'de bulunmalarına yönelik olarak olumsuz bir tutum içerisinde buldukları araştırma sonuçlarına yansımıştır. Buna göre katılımcıların yüzde 29'u göçmenlerin Türkiye'de bulunmasını ülke ekonomisi için tehlikeli görmekte, yüzde 32'si ise ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünmektedir. Katılımcılara göre göçmenlerin Türkiye'de bulunmaları asimilasyon tehlikesini doğurmuş ve bu durum ülke geleceği için tehdit olarak algılanmıştır. Katılımcıların yüzde 21'i ise göçmenlerin Türkiye'de bulunmalarını normal bir durum olarak değerlendirmişlerdir. Bu alanda yapılan bazı çalışmalar katılımcıların öngörüsünü doğrular niteliktedir. Nitekim Aydemir Işıklı, & Özmen (2019)'e ait çalışmada artan göçmen nüfusunun Türkiye ekonomisini olumsuz açıdan etkilediği görülmektedir. ÜYÖ'lerin göçmen nüfusun etkilerini etnik yapının değişmesi ve ülke ekonomisi açısından değerlendirmesi dikkat çekicidir. Katılımcı öğrencilere göre göçmenlerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri büyük ölçüde Türkiye'nin misafirperver olması, ülke sınırlarının yeterince korunmaması, geçişlerin diğer ülkelere göre nispeten kolay olması ve göç veren bölgelere olan coğrafi yakınlıktır. Göçmenlerle ilgili önyargı ve yargıların sosyal medya ve yakın çevrelerinden etkilenip etkilenmediği sorulan katılımcıların 21'i hayır; 14'ü evet cevabını vermiştir. Katılımcıların 28'i göçmenlerle empati yapabildiğini ifade ederken 7'si empati kuramadığını söylemiştir. Empati kurabildiğini ifade eden öğrenciler arasında dikkat çekici sonuç bazı öğrencilerin göçmenlerin yaşadıkları durumu anlamlandıramadıklarını belirtmiş olmasıdır. Yaşıtlarına göre daha hassas özellikteki ÜYÖ'lerin bu söylemleri oldukça ilginçtir. Ancak daha önce deneyimlemedikleri bu durumu dürüstçe algılayamadıklarını ifade etmeleri de ayrıca önemlidir. Bu sonuçlar öğrencilerin düşüncelerini dürüstçe ve samimi olarak paylaştıklarını göstermektedir.

Katılımcıların göçlerin ortaya çıkardığı olumsuz durumların çözümlerine önerileri göçmenlerin ülkeye girişlerinin engellenmesi, göçmenlerin ülkelere geri gönderilmesi, kaynaştırma etkinlikleri düzenlenmesi şeklinde sıralanmıştır. Göçlerin azaltılması ve hızının yavaşlatılması yönündeki önerileri ise; dünya barışının ortak girişimlerle sağlanması, göçmenlerin sınır dışı edilmeleri ve ülke ve vatan sevgisi aşılama olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle katılımcı öğrenciler göçmenlerin ülkelere geri gönderilmesinin sorunu büyük ölçüde ortadan kaldıracığını düşünmektedir. Dikkat çekici diğer bir sonuç katılımcıların yüzde 31'inin sorunun çözümüne yönelik bir fikrinin olmamasıdır. Yine katılımcıların 29'u göçlerin gelecekte artacağını, çevre sorunları, işsizlik, asayiş, barınma, terör ve iç savaşların yaşanacağını öngörürken 6'sı göçlerin gelecekte bir şekilde yavaşlayacağını ve dünya devletlerinin soruna kalıcı çözümler getireceğine inandıklarını belirtmişlerdir. Üstün zekaya sahip öğrencilerin göçlerin geleceği ile ilgili umutsuz olmaları durumu daha vahim bir hale sokmaktadır. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular ışığında şu öneriler sunulmuştur:

- Göçle gelen öğrencilerin yaşadığı sorunlarla ve göçmen öğrencilerle aynı ortamı paylaşan öğrencilerle ilgili çalışmalar genişletilmeli ve belirlenen ihtiyaçlara göre eğitim ortamları yeniden düzenlenmelidir
- Göçmen öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgili saha araştırmaları belli aralıklarla tekrarlanmalı ve süreç takip edilmelidir
- Değişen dünya düzeninin getirdiği küresel bir sorun haline gelmiş göç konusunun gerçekte ne olduğu öğrencilere aktarılmalı ve öğretmenlerin ve diğer paydaşların görüşleri alınmalıdır
- Yaşanan sorunların çözümü, sorunu birebir yaşayan muhatapların düşünceleri öğrenilmeden mümkün olmayacağından gerçekçi sonuçlar için çaba gösterilmelidir
- Göçle ve göçmenlerle hayatımıza girmiş olan sorunların derinleşmemesi ve geri dönülmez sonuçlara yol açmaması adına göç ve göçmen konularının öğrencilere, öğretmenlere ve toplumun her kesimine doğru anlatılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. (2013). Suriyeli mültecilerin Türkçe algıları. *Ekev Akademik Dergisi*, 17(56), 179-190
<https://dergipark.org.tr/en/pub/sosekev/issue/71255/1143953>
- Aleshkovski, I. A. (2017). Globalization Of International Migration: Social Challenges And Policy Implications. *Rudn Journal Of Sociology*, 17(2), 213-224. Redrieved from
<https://cyberleninka.ru/article/n/globalization-of-international-migration-social-challenges-and-policy-implication>

- Akalın, A.T. (2016). *Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmen çocukların eğitim sorunları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aras, B., & Yasun, S. (2016). The educational opportunities and challenges of Syrian refugee students in Turkey: Temporary education centers and beyond. Retrieved from <https://research.sabanciuniv.edu/id/eprint/29697/>
- Avcı, Y. E., Koçoğlu, E. & Ekici, Ö. (2013). Göçün eğitim ve eğitim yönetimine etkisine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri (Diyarbakır örneği). *International Journal of Social Science (Jass)*, 6(2), 91-105. DOI: 10.9761/jass_553
- Aydemir, C., Işıklı, E. İ., & Özmen, G. (2019). Türkiye'de mülteci sorununun yoksulluk ve refah seviyesine etkisi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1), 52-63 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/764759>
- Bahar, H. H., & Yılmaz, O. (2018). Ahıska, göç ve eğitim. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 238-257 <https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/38696/450181>
- Beiser, M., & Hou, F. (2001). Language acquisition, unemployment and depressive disorder among Southeast Asian refugees: a 10-year study. *Social science & medicine*, 53(10), 1321-1334. [https://doi.org/10.1016/S0277-9536\(00\)00412-3](https://doi.org/10.1016/S0277-9536(00)00412-3)
- Beyazova, A., & Akbaş, M. (2016). *Türkiye'deki devlet okullarında Suriyeli mülteci çocuklar*. Değerler Eğitimi: Eğitimde Farklılık ve Katılım Hakkı, edited by A. Kaya, G. Vural and A. Aydın. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 127-146.
- Bircan, T., & Sunata, U. (2015). Educational assessment of Syrian refugees in Turkey. *Migration Letters*, 12(3), 226-237. Retrieved from <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=477065>
- Castles, S., Miller, M. J., Bal, B. U., & Akbulut, İ. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Cazares, L. R. A. (2009). *A comparative study of average and high-achieving high school immigrant and non-immigrant students of Mexican heritage* (Unpublished Master's Thesis) University of Southern California, Goodburn. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/39745315_A_comparative_study_of_average_and_high-achieving_high_school_immigrant_and_non-immigrant_students_of_Mexican_heritage
- Chacón, J. M. (2009). Managing migration through crime. *Colum. L. Rev. Sidebar*, 109, 135. Retrieved from https://scholarship.law.uci.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1574&context=faculty_scholarship
- Chikkatur, A. P. (2009). *Difference matters: Race, immigration and national identity at a diverse, urban public high school* (Unpublished Doctoral Dissertation) University of Pennsylvania Retrieved from <https://www.proquest.com/openview/d7165d2ef4e6701488640f47a13a1970/1?pqorigsite=gscholar&cbl=18750>
- Danış, A. D. (2004). Yeni göç hareketleri ve Türkiye. *Birikim Dergisi*, 184(1-2), 1-12. <https://www.academia.edu/download/10202856/yenigochhareketleri.pdf>
- Duman, T. (2016). *Sosyal uyumu sağlamak için Suriyelilerin eğitiminin önemi*. HM Paksoy ve diğerleri içinde, II. Ortadoğu Konferansları: Ortadoğu'daki Çatışmalar Bağlamında Göç Sorunu, 46-54.
- Ekici, Y. F. (2015). Çocukların göçle birlikte yaşadıkları eğitim sorunları üzerine bir inceleme. Disiplinler arası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu. <https://hdl.handle.net/20.500.12436/5330>
- Emin, M. N. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Temel eğitim politikaları*.
- Gencer, T. E. & Karagöz, D. (2016). *Mülteci çocukların mekânsal ve psiko-sosyal yoksunlukları: kentsel alanlarda mülteci çocuk olmak*. (Ed. A. Çolpan Kavuncu), Kentsel Güvenlik ve Çocuk Suçluluğu, Ankara: Polis Akademisi Yayınları, ss. 37-46.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of qualitative research*, 2(163-194), 105. http://miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/1994_Guba_Lincoln_Paradigms_Quali_Research_chapter.pdf

- Han, T. (2010). *Göç eden ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Human Rights Watch (HRW). (2015). Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların eğitime erişiminin önündeki engeller.
- İçduygu, A., Erder, S., & Gençkaya, Ö. F., (2009). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları 1923 2023 Ulus devlet Oluşumundan Ulus ötesi Dönüşümlere*. Ahmet İçduygu, Sema Erder, Ömer Faruk Gençkaya (Ed.). İstanbul: MireKoç.
- Janssen, M. M., Verhulst, F. C., Bengi-Arslan, L., Erol, N., Salter, C. J., & Crijnen, A. A. (2004). Comparison of self-reported emotional and behavioral problems in Turkish immigrant, Dutch and Turkish adolescents. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 39, 133-140. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00127-004-0712-1>
- Kağnıcı, D. Y. (2017). Suriyeli mülteci çocukların kültürel uyum sürecinde okul psikolojik danışmanlarına düşen rol ve sorumluluklar. *İlköğretim online*, 16(4), 1768-1776. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.342990>
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaşılan problemler. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 216-229. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijoses/issue/8549/614109>
- Kaştan, Y., & Bozan, İ. (2016). Yöneticiler açısından göçün eğitim üzerindeki etkisi: bir durum çalışması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(5), 105-129. <https://doi.org/10.20860/ijoses.14505>
- Kara, S. B. K., & Tüysüzer, B. Ş. (2019). Sığınmacı öğrencilerin eğitimi sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *The Journal Of Academic Social Science*, 44(44), 236-250. DOI: 10.16992/ASOS.12138
- Kurnaz, A. (2018). Üstün yetenekli öğrencilerde değerlerin gözlemlenme durumu ve öğrencilerin bu değerlere ilişkin algılarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(1), 413-436. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/40518/483249>
- Kusmer, K. L. (1997). Ghettos real and imagined: A historical comment on Loic Wacquant's' three pernicious premises in the study of the American ghetto'. *International Journal of Urban & Regional Research*, 21(4). DOI: 10.1111/1468-2427.00110
- Levent, F., & Çayak, S. (2017). Türkiyedeki Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(27), 21-46. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iuhayefd/issue/30378/328099>
- Liu, E. Y., & Polson, E. C. (2016). The colors of fear: A multilevel analysis of fear of crime across Houston area neighborhoods. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, 14(4), 307-326. <https://doi.org/10.1080/15377938.2016.1187238>
- Mariani, F. (2010). Migration and crime. IRES, Université Catholique de Louvain, *Paris School of Economics, IZA, Bonn*. http://conference.iza.org/conference_files/LeIllli2010/mariani_f2907.pdf
- Melossi, D. (2003). In a Peaceful Life' Migration and the Crime of Modernity in Europe/Italy. *Punishment & Society*, 5(4), 371-397. <https://doi.org/10.1177/14624745030054001>
- Uzun, E. M., & Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 72-83. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/155147>
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from" Case Study Research in Education."*. Jossey-Bass Publishers, 350 Sansome St, San Francisco, CA 94104. <https://eric.ed.gov/?id=ED415771>
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media*, Mentor, New York.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2022). *Yabancılarla Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri*. Ankara: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- Mills, M. (2009). Globalization and inequality. *European sociological review*, 25(1), 1-8. <https://doi.org/10.1093/esr/jcn046>

- Nar, B. (2008) *Göçün eğitime ve eğitim yönetimine etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Orhan, O., & Gündoğar, S. S. (Eds.). (2015). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri. *Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi*.
- ÖEHY (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 07.07.2018 tarihli ve 30.471 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Öngören, S., Özkan, A., Yüksel, B. & Sever, D. (2017). Göçmen çocukların yaşadıkları uyum problemlerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(59), 147-159. DOI: 10.16992/ASOS.13000
- Özmete, E., Yıldırım, H., & Duru, S. (2018). Yabancı düşmanlığı (Zenofobi) ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 191-209. <https://doi.org/10.21560/Spd.V18i39974.451063>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Polat Uluocak, G. (2009). İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 35-44.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanılanmaları eğitimleri*, Ankara: Maya Akademi.
- Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: Bir bütünleştirme önerisi. *Göç Dergisi*, 3(1), 65-81 <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=474491>
- Sarıtaş, İ. (2006). *Küreselleşme kavramı, feodaliteden küreselleşmeye temel kavram ve süreçler*. (Ed. Tevfik Erdem). Ankara: Lotus.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., & Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Ek1), 208-229. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pausbed/issue/34754/384374>
- Sandelowski, M. (1986). The problem of rigor in qualitative research. *Advances in nursing science*, 8(3), 27-37. https://journals.lww.com/advancesinnursingscience/abstract/1986/04000/the_problem_of_rigor_in_qualitative_research.5.aspx?context=featuredarticles&collectionid=3
- Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği.
- Sayın, Y. (2016), "Arap Baharı Süreci ve Sömürgelerin Çözülmesi", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (30): 65-70. <https://hdl.handle.net/11492/1255>
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2) 419-426 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/474049>
- Şensin, C. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin Suriye'den göçle gelen öğrencilerin eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye'de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. *Liberal düşünce dergisi*, (86), 127-144. <https://dergipark.org.tr/en/pub/liberal/issue/48149/609148>
- Taştan, C., & Çelik, Z. (2017). Türkiye'de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler. *Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi*.
- Tekeli, İ. (1975), "Göç Teorileri ve Politikaları Arasındaki İlişkiler", *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1 http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/1975/cilt01/sayi_1/153-176.pdf
- Tok, N. (2010). *Göç alan okullarda ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri rehber öğretmen ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrenme güçlüklerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tokmak, A., Ginesar, Ö., & Kara, İ. (2023), Ücretli sosyal bilgiler öğretmenleri ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ücretli öğretmenliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi, *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 11(1), 148-168. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ajeli/issue/78579/1285366>

- Topcu, S. (2015). Üstün zekâlı öğrencilerin değer kavramına yönelik algıları: Elâzığ Bilim ve Sanat Merkezi örneği. *Electronic Turkish Studies*, 10 (11) DOI: 10.7827/TurkishStudies.8436
- Topsakal, C., Merey, Z., & Keçe, M. (2013). Göçle Gelen Ailelerin Çocuklarının Eğitim-Öğrenim Hakkı ve Sorunları Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Journal of International Social Research*, 6(27). https://www.academia.edu/download/33854684/cocuklarin_egitim-ogrenim_hakki_uzerine.pdf
- Tunç, A. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam akademi dergisi*, 2(2), 29-63. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tesamakademi/issue/12946/156434>
- Uzun, E. M., & Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 72-83. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/155147>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, M. (2001). *Küreselleşme ulusal hukuk ve Türkiye*. Ankara: Siyasal Kitabevi